

slovenski čebelar

1 9 6 8

LETO LXX

ŠT. 2

SLOVENSKI GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ ČEBELAR SLOVENIJE

St. 2

Ljubljana, 1. februarja 1968

Leto LXX

VSEBINA

Alber: Kdo ima najboljšo karnijko (Prevedel Edi Senegačnik)	53
Virmašan: Čebelarjevo delo v februarju	42
Naši čehoslovaški prijatelji nam pišejo	45
L. Stanek: Oktobrska	46
Valentin Benedičič: Prof. Slavko Raič	47
Franc Cvetko: Nepravilno izkoriščanje gozdne paše	49
Dr. Jurij Senegačnik: Nekaj o gozdnem medu	50
Pavel Bric: Še v spomin Vladu Rojcu	55

ZDRAVSTVENI KOTICEK

Dr. Leon Kocjan: H. Schneider in njegovo delo	54
---	----

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Ameriški način čebelarjenja. Vosek v satju. Med v satju. Mehanizirano čebelarstvo. Matični mleček proti mrčesu. Razvoj zalege in koruzni pelod	56
--	----

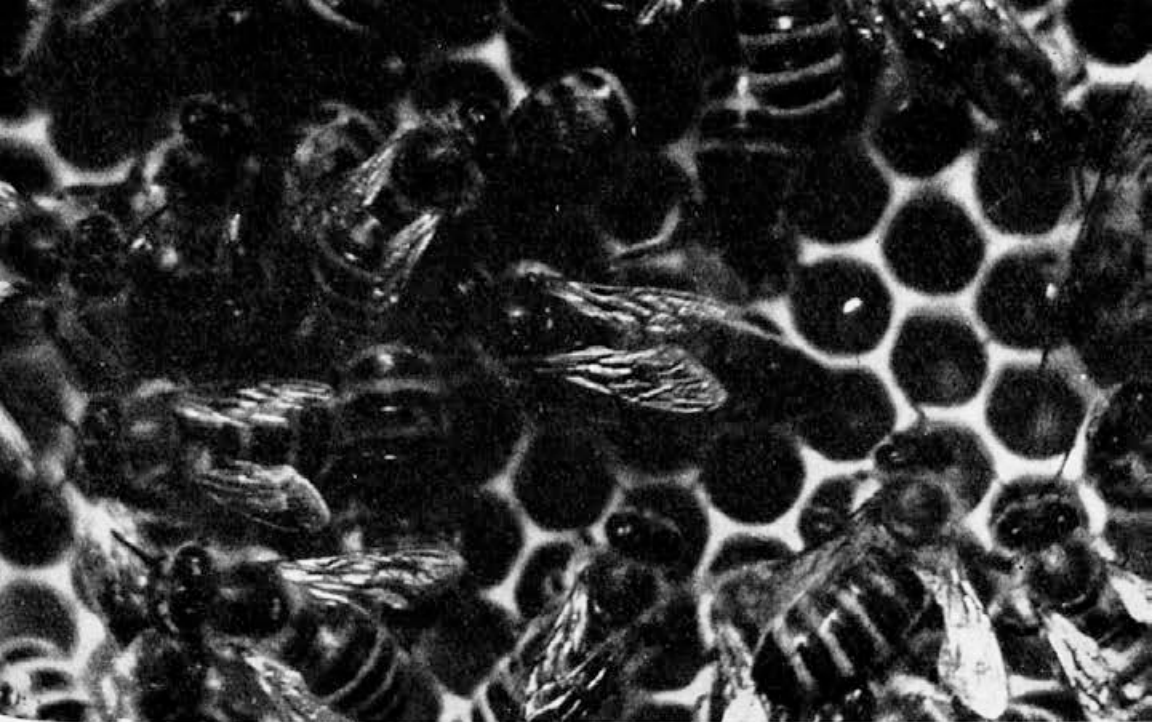
NAŠA ORGANIZACIJA

Iz seje zapisnika UO ZČDS dne 19. novembra 1967. Iz sejnega zapisnika UO dne 11. decembra 1967	58
--	----

OSMRTNICE

Alojz Bogataj, Andrej Remic, Janez Kmet	65
Jakob Nadlušnik, Franc Retar	64

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 1700 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska CP Delo — obrat Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, France Rome, Edi Senegačnik in Joško Slander. Odgovorni urednik Edi Senegačnik. Letna naročnina za nečlane 2000 din, za inozemstvo 2500 din. Posamezna številka na 52 straneh stane 250 din, na 16 straneh 120 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Stevilka žiro računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS 20-208

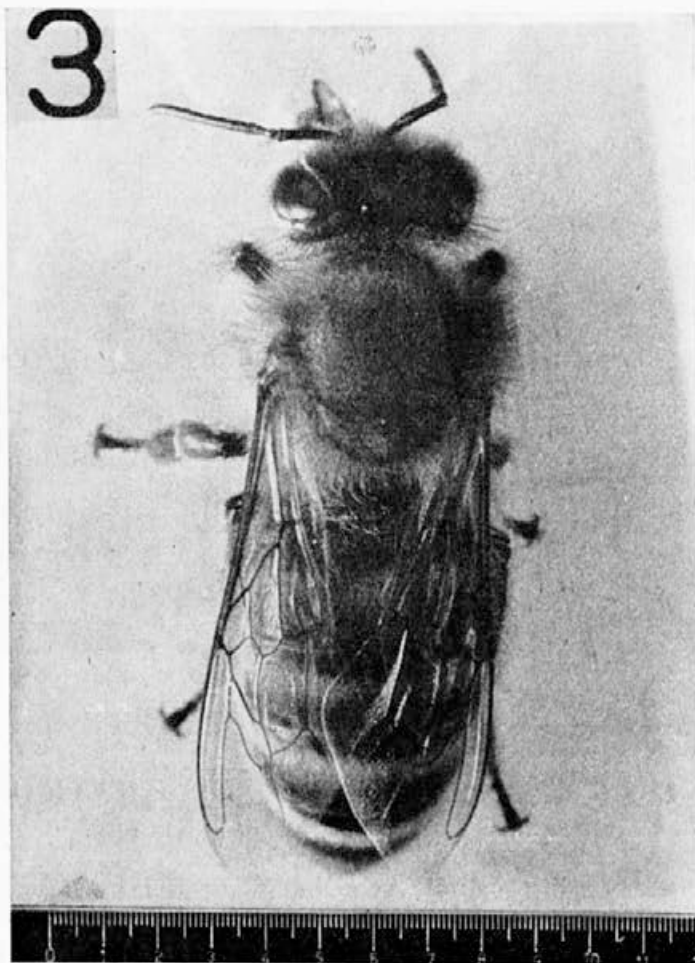

KDO IMA NAJBOLJŠO KARNIJKO

ALBER — MESSINA, SICILIJA, ITALIJA

Tako me je vprašal pred več kot 15 leti Adam Kehrlle, ko me je obiskal v južni Italiji in preden smo se skupno odpravili na prvo raziskovalno potovanje. Na tem smo iskali najboljšo čebelo. Ne da bi dvomil en sam trenutek, sem takoj odgovoril: »Jugoslavija!« In vedel sem, zakaj.

Strogo vzeto se nanaša to ime samo na čebele nekdanje stare pokrajine Karnije, od katere je pripadel en del Italiji, košček pa tudi Avstriji. Zaradi tega imata poleg Jugoslavije tudi obe sosedni deželi vsaj v enem kotičku pristno domačo čebelo — karnijko. Meje so se zelo zabrisale in po izdelani rasni opredelitvi dr. Goetzeja je natančno razlikovanje skoro nemogoče, tako da imamo danes precej bolj ali manj razlikujoče se, pa vendar podobne si rase, ki jih lahko označimo kot karnijke, čeprav ne kažejo velike razlike samo v svojih lastnostih, ampak tudi po zunanosti. Vse meje vedno bolj izginjajo in nihče se več ne znajde. Medtem ko najbolj naporna in zamudna mikroskopska preiskava ne daje nobenih zanesljivih izidov, lahko praktičen čebelar, ki ima dobre oči in zdravo kmečko pamet, hitro ugotovi celo vrsto razlik med resničnimi in dozdevnimi karnijkami, in sicer po lastnostih posameznih čebel in celih družin kakor tudi po zunanosti, po obliki telesa in predvsem po velikosti.

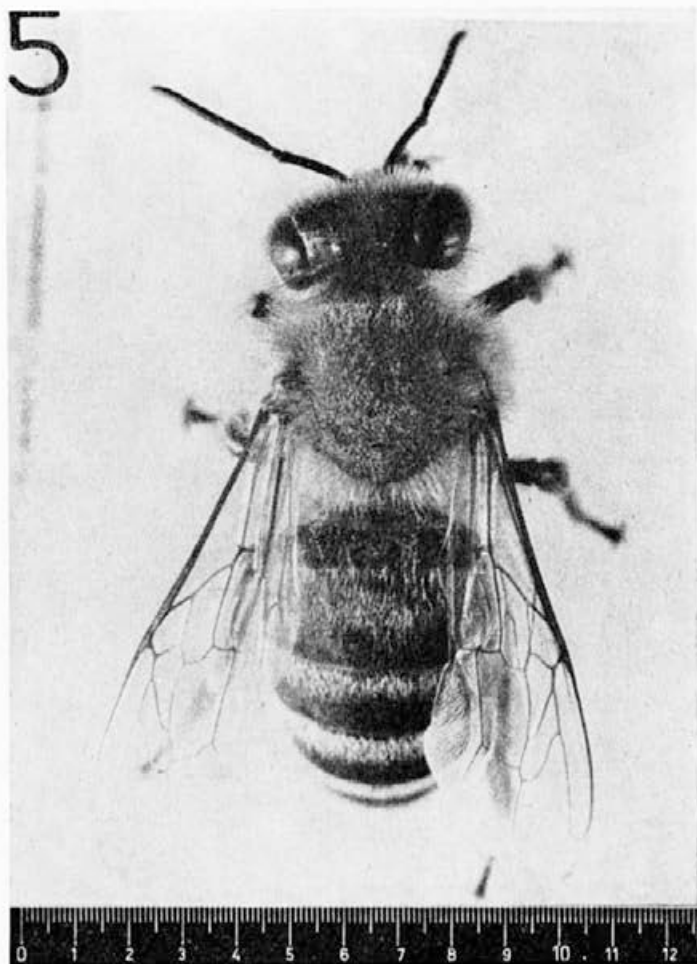

Pristna čebela karnijka originalne matice prof. Senegačnika.
Natančno desetkratno povečanje nar. velikosti (Foto Alber)

Kdor se ukvarja preveč s povečevalnim steklom in mikroskopom, utegne prav lahko izgubiti sposobnost, da bi gledal s prostim očesom. Tudi ne zaupa preveč svojim očem. Če pa na primer rečem, da imamo večje in manjše, bolj debele in drobne čebele, kot so pristne karnijke, potem lahko človek upravičeno dvomi, dokler mu ne morem dokazati, da se o tem lahko vsakdo prepriča.

Zato sem moral razviti popolnoma nov postopek, ki je ne glede na dobre in slabe oči razločno pokazal resnične velikosti in oblike in jih tudi izmeril. To je *fotobiometrija s fotografičnimi posnetki in fotografičnim merjenjem živih čebel*.

Že čisto prvi rezultati so bili skoraj neverjetni, toda tehnične težave sem premagal šele takrat, ko sem si nabavil dragoceno aparaturo. Nekatere pri-

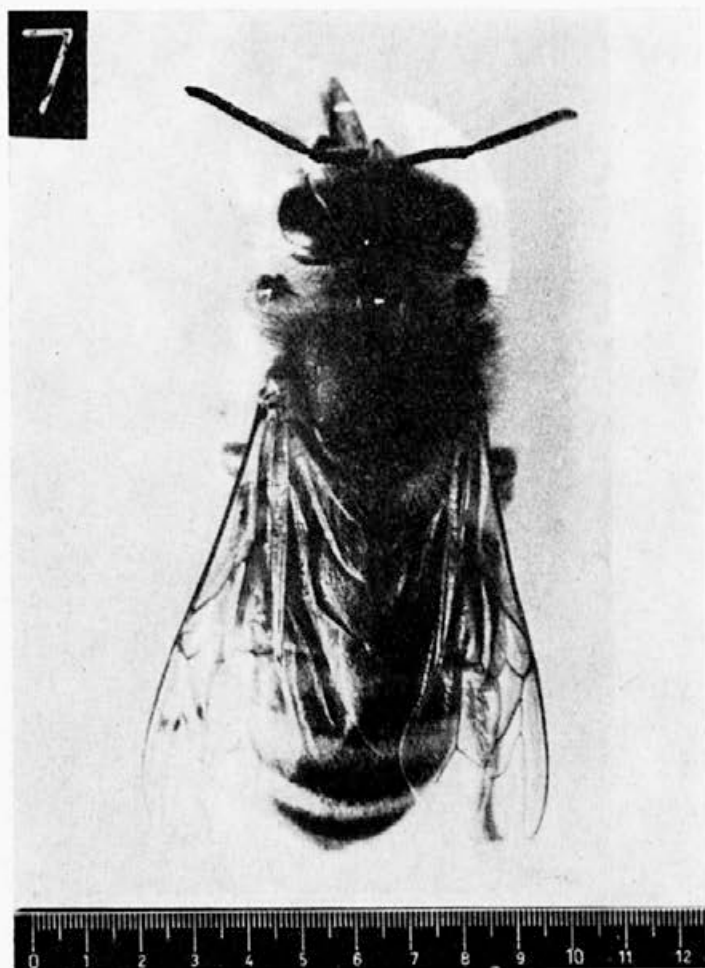

Romunška stepska čebela pristne matice iz Bukarešte — Banease. Natančno desetkratno povečanje nar. vel. (Foto Alber)

prave pa sem tudi sam sestavil. Tako danes lahko posnamem na film serije živih čebel, in sicer zelo ostro in v večji velikosti, kot je naravna. Tako jih lahko natančno desetkrat povečam in zdaj lahko vsakdo ne samo vidi, ampak tudi izmeri razlike, ki so pogosto zelo velike.

Iz tega je razvidno, da ima posamezna resnično pristna karnijka srednjo velikost in tudi sicer srednje lastnosti. Ostale čebele, ki jih smatramo za karnijke, so v resnici prehodne oblike k drugim rasam. Te so ali mnogo manjše ali pa tudi večje in imajo tudi sicer druge zunanje znake in lastnosti.

Čeprav doslej še nisem mogel s svojo fotobiometrično metodo zajeti številnih čebeljih rodov celih pokrajin, sem pregledal vsaj nekaj družin vsake podrase, ki se od vsake prave karnijke vselej znatno razlikujejo.

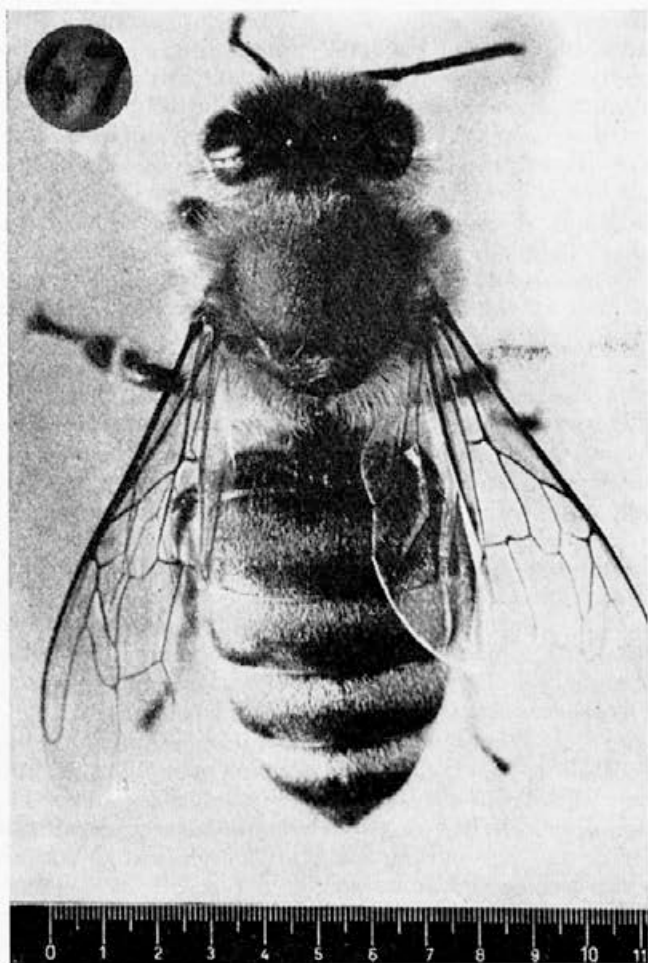

Makedonska čebela iz severne Grčije (Jannitsa). Natančno desetkratno povečanje naravne velikosti (Foto Alber)

Priobčujem sliko z merilom in številkami v natančni desetkratni naravni povečavi; pomote so izključene, ker prikazuje vsak negativ poleg čebele tudi z njo fotografirano merilo:

3. pristna originalna karnijka iz Slovenije;
5. romunska stepska čebela iz Bukarešte;
7. makedonska čebela iz severne Grčije;
47. nižje-avstrijska Sklenarjeva čebela.

Vse čebele izvirajo od pristnih matič, ki smo jih uvozili iz teh dežel. Na Siciliji so se izvalile vse v enem čebelnjaku in pod enakimi vplivi okolja. Tako je klimatični vpliv na razvoj posameznih čebel pri vseh enak.

Sklenarjeva čebela originalne matice iz Avstrije. Natančno desetkratno povečanje naravne velikosti (Foto Alber)

Vse te štiri vrste čebel sive rase imajo približno enak kubitalni indeks, kar je natančno razvidno s slik. Po Goetzeju jih ne moremo med seboj razlikovati. In vendar jih! Če opazujemo na primer veliko in debelo Sklenarjevo čebelo poleg majhne in drobne romunske čebele, potem taki razliki komaj lahko verjamemo, ker obe rasi vendar nista ločeni med seboj po visokem gorovju, ampak leži samo Panonska nižina med njima. (Primerjajmo sliki 47 in 5!). Toda tudi če primerjamo pristno karnijko (slika 3) s bližnjo Cecropijo, to je makedonsko čebelo, ki ji je iz geografskih razlogov zelo blizu, je razlika v velikosti in obliki dovolj vidna. Se vidnejša pa je vsekakor v lastnostih.

Da ne sodita obe k isti rasi, je neposredno dokazano, kajti če jih križamo med seboj, pokažejo potomci najboljše sposobnosti. Takih v svojem dolgem čebelarstvu življenju še nisem doživel. Od takih družin ne dobim samo jaz na Siciliji trikrat večje donose tudi v drugih daljnih deželah so ljudje prav to dognali. Pri nas na Siciliji čista karnijka kot tudi druge čebelje rase iz hladnejših klim niso odporne proti številnim čebeljim sovražnikom. (dve vrsti sršenov, dve vrsti voščenih moljev, najmanj dve različni vrsti čebeljih uši.) Celo nekoliko manjša makedonska čebela, kakor tudi mnogo manjša romunska stepska čebela, sta kot južnjaški rasi odpornejši, nimata pa na žalost tistega zelo dobrega orientacijskega čuta pristne karnijke. Če postavimo panje preblizu skupaj, se z zaletavanjem tako porazgube, da pravzaprav ni v njih nobenega donosa. Križanje med obema rasama pa daje odporne čebele, ki se ne zaletavajo in imajo tudi znatno večji donos. To je za moje jugoslovanske čebelarje prijatelje zelo važno, ker najdemo najbolj verjetno blizu grške meje tudi v Jugoslaviji čebele iste rase, kot so grške makedonke. Zaradi tega bi utegnili izvažati poleg pristnih karnijk tudi te čebele.

Pri tem si dovolim izdati neko tajnost. Na kongresu na Dunaju 1956. je bilo tudi predavanje o čebelah Pešterske visoke planote (Sandžak, op. ur.). Brat Adam je te čebele tudi dobil, o njih pa nismo nikdar več slišali. Profesor Senegačnik, ki je gosta požrtvovalno spremljal, je preizkušal te čebele tudi v svojem čebelnjaku — toda s popolnim neuspehom. Poročal je o tem v Slovenskem čebelarju, ne da bi navedel vzrok tega neuspeha. Menim danes z dovolj pretehtanimi razlogi, da se te čebele podobno kot makedonke iz Grčije in romunske stepne čebele močno zaletavajo zlasti pri panjih, ki so v Sloveniji postavljeni tesno skupaj v čebelnjakih.

Pa tudi sicer ta čebela ne more biti nič posebnega, kajti pred našim obiskom v Dečanih so pričakovali zastopniki nemških inštitutov 50 matic iz linijske vzreje s Pešterske visoke planote. Čebelarji na tem stojišču se je samo smejal in rekel: »Ah, te čebele pa niso prav nič vredne, ker so preveč rojive ter nastavijo ogromno število matičnikov. Mi imamo zdaj kranjice, ki so veliko boljše«. Po zunanjem videzu so bile te čebele sami križanci in poleg karnijk smo lahko opazili veliko manjše in deloma zelo temne čebele. Zlasti med troti je bilo mnogo zelo majhnih in črnih, kakršne sem spoznal pred 40 leti v južni Dalmaciji ob albanski meji. Dr. Dreher je ujel letečega trota, ki je bil čisto rumen in velik, kot so pristni italijanski troti. Smejale sem se in rekel: »Tu spet lahko vidimo, kam nas je pripeljala rasna teorija«. Toda v tem mišmašu sem videl tudi zelo značilno pokrito zalego, ki jo lahko vidimo samo pri makedonskih čebelah ali vsaj pri enem delu teh čebel.

S tem pade teorija o enotni karnijki, toda treba bo še nadaljnih in globljih raziskav, preden bomo lahko stvar bolj natančno pojasnili. Ne bi še mogli reči, kdo ima najboljšo karnijko. Vendar pa je nekdo, ki trdi v bavarskem čebelarstvu listu: Durant pravi o sebi in nekaterih kolegih, da se ta čudežna karnijka najde v Bavarski, brez vsake zanesljive plemenitne postaje in s samimi majhnimi čebelarstvi od enega do trideset panjev in zelo redko z več kakor sto panji na čebelarja. Vsi drugi imajo samo »približne karnijke«. S tem pa vendarle prizna, da je on in tudi nekdo drug pri opazovanju čebeljih zmogljivosti na žalost dosegel največji uspeh s križanci. To ve zdaj Alber natančno in lahko dokaže tudi z originalnimi pismi. Durant si je dobil

leta 1961. karnijko iz Rezije v provinci Udine. Ta karnijka je bila namenjena Rudolfu Jacobiju v Nemško demokratično republiko. Spet nekdo drug si je nabavil makedonsko matico po nekem Lehmejerju. Obe križani matici, ki jih je bil vzredil Alber, sta se izkazali več let, čeprav Alber v začetku o tem ni nič vedel, ker ni niti Duranta niti Trinksa naravnost oskrbel s čebelami. V resnici pa ne vlada kljub rasni teoriji v nobeni deželi večji rasni kaos, kakor v Nemčiji, vsaj pri čebelah. Od 400 priznanih plemenilnih postaj velike Nemčije jih je ostalo le še ducat in razen otokov v Severnem morju je le komaj katera resnično zanesljiva. Odbira po indeksu in po dlačicah ne jamči niti čiste rase niti velikega donosa. Uradno so ugotovili predvsem na Bavarskem, da je (tam vzrejena) karnijka imela toliko manjše donose, čim bolj je ustrezala pravi standardni karnijki. Zlasti z najbolj razširjenim rodом so vsi čebelarji, ki od tega žive, zelo nezadovoljni. Divji bastardi Adama Kehrleja zmorejo mnogo več, so pa tako hudi, da z njimi ne morejo delati in se vsi sosedi čebelarjev pritožujejo proti takim mrcinam.

Med poklicnimi čebelarji je v severni Nemčiji na čelu Fritz Baumgartner, s katerim sem napravil doslej že dve potovanji po vzhodnem bloku. Že pred mnogimi leti je spoznal in opustil linijsko vzrejo v najožjem sorodstvu in jo spoznal za popolnoma zgrešeno. Že dolgo je križal med seboj različne rodove karnijke. Jaz sem ugotovil, da so njegove številne družine vse enako močne in zdrave. Na svojem prvem potovanju po Jugoslaviji smo dobili v Novem mestu od Antona Župančiča prav lepo matico. *V tekmovalju z 200 drugimi dobrimi družinami je zmagala ona z 58 kilogrami medu po trikratnem prevažanju.* Najvažnejše je, da so dobile od teh 58 kg celih 18 kg na jesenski resi, čeprav so v Nemčiji vsi mnenja, da je karnijka za jesensko reso (calluna) popolnoma neuporabna in da sploh ničesar ne prinese. Karnijka res ni preprosta karnijka. Sicer še prav ničesar ne vemo o uspehih stotin matic-karnijk, ki smo jih nabrali leta 1966. Prav gotovo pa bodo presenečenja in potem se bo pokazalo, če je stoletno množično odbiro že od nekdaj in tudi danes najbolj sposobnih slovanskih čebelarjev že kdo prekosil z odbiro, ki je upoštevala zunanje znake in postranske značilnosti in vzrejo v najožjem sorodstvu. V Nemčiji so vsako leto množične izgube zaradi nosenje, ne samo 70 % posameznih čebelarstev, ampak gredo tudi cela čebelarstva kljub vsem zdravljenjem z nosemakom in fumidilom. (Fumagillinom) S tem zdravljenjem se zlo samo še poslabša, ker skušamo neodporne slabiče umetno ohraniti pri življenju in jih razširjati. Pri obravnavanju te črevesne bolezni pa pomagajo še druge tehnične napake. Med njimi je Zandrov enosatni plemenilnik med dvema šipama najhujša. Ti majceni, kakor pest veliki kupčki čebel, morajo oboleti za nosenje pod sovražnimi mikroklimatičnimi razmerami. Klima je že itak sama po sebi nemila, kakor v gorah. To se je pokazalo leta 1966, ko so na Kranjskem in v romunskih hribih ugotovili, da so bile vse čebele v teh plemenilnikih nosenjave.

Kam bomo prišli torej z vsemi temi krči? Zdaj že več let vemo, da ustvarja drobcena družinica na dveh satih veliko boljše življensko klimo in da so čebele mnogo bolj zdrave. Že desetletja vemo o poraznih posledicah vzreje v ožjem sorodstvu pri čebelah. Vemo, da je največ plemenilnih postaj nezanesljivih. Na kateremkoli domačem stojišču z dobro čebeljo raso lahko dosežemo z mnogo manjšimi izdatki in trudom boljše rezultate, če bomo tako kot

v starih časih neusmiljeno iztrebljali vse manjvredne družine. Tako so delali v Sloveniji, ne da bi po zmotnih naukih lažnih prerokov od ene same matice izpodredili stotine drugih. Tako se na široko prikažejo v naslednjem potomstvu pri čebelah vse nevidne slabe lastnosti — in le malo vidnih dobrih lastnosti, ki bi jih lahko tudi druge matice istega rodu izročile svojemu potomstvu.

In na kateri podlagi temelji že posamezna odbira? Dve leti si nista enaki. Vsak praktik ve, da ista družina z isto zaznamovano matico kako leto odpove, drugo pa zmaga. Večina zmogljivosti pa se premika okrog neke srednje vrednosti, dokler čebelar kakor tudi vsak pameten vzrejevalec ne izloči slabih družin. To daje potem zdravo množično odbiranje in jamči ohranitev polne življenske sile.

Ce mi kak jugoslovanski prijatelj pravi: »Mi nimamo še organizirane linijske vzreje,« potem mu povem jaz tako kot leta 1956. na Dunaju nekemu obiskovalcu inštituta: »Bodite veseli, da svoje dobre čebelje rase niste še prav nič pokvarili.«!

In ko bi me danes spet kdo vprašal, kot Adam Kehrle leta 1950, kdo ima najboljšo karnijko, potem bi mu jaz spet odgovoril tako kot takrat: »Jugoslavija!«

Prevedel Edi Senegačnik

ZUSAMMENFASSUNG

Urednikova pripomba: Slovenski vzrejevalci matic smo torej le hodili po pravi poti, ker matic in trotov različnih ras nismo med seboj križali, ampak smo od najboljšega odbirali le najboljše. Prepričan sem, da imamo v svojih čebelnjakih odlične čebelje družine, ki jih bo treba zdaj poiskati in potem vzrejati od njih. Tako bomo prav gotovo prišli do najboljših in izbranih rodov. Več o tem pa v prihodnjih številkah.

Der weltberühmte italienische Imker und Züchter Alber behandelt in seinem Artikel »Wer hat die beste Carnica« die Frage, wo diese Biene zu finden sei. Er ist überzeugt, dass dieses Land Jugoslawien ist. Er beschreibt vier Graubienenrassen.

1. echte Originalcarnica aus Slowenien; (5)
2. rumänische Steppenbiene aus Bukarest; (5)
3. mazedonische Biene aus Nord-Griechenland; (7)
4. nieder-österreichische Biene von Sklenar (47).

Durch die von ihm entwickelte Methode, die sogenannte Fotobiometrie, ist ihm die fotografische Aufnahme und Vermessung der lebenden Bienen gelungen. So kann er jetzt die Bienen genau zehnfach vergrößern und dadurch werden die oft so sehr grossen Unterschiede nicht nur gesehen, sondern auch nachgemessen. Der Autor hatte sich dafür eine kostspielige Ausrüstung angeschafft und dazu mehrere Geräte auch selber zusammengestellt. Jedes Negativ zeigt neben der Biene auch den mit fotografierten Masstab. Alle diese Bienen, die er beobachtet hat, stammen aus dem Ursprungsland, wurden aber in Sizilien auf demselben Stande, also unter den gleichen Umwelteinflüssen erbrütet. Alle vier grauen Bienenrassen haben ungefähr den gleichen Cubitalindex, was man auch auf den Bildern deutlich sehen kann. Es gibt aber doch Unterschiede in Grösse in Form, aber noch deutlichere im Verhalten.

Wenn diese Rassen zusammengekreuzt werden, dann erfolgen die weitaus besten Leistungsvölker. In seinem langen Imkerleben hatte der Züchter Alber bessere nie gehabt. Von solchen Völkern bekommt nicht nur er in Sicilien den dreifachen Ertrag, sondern auch die Imker in den weitabliegenden Ländern, die dieselbe Erfahrung

haben. Die reine Carnica und auch andere Bienenrassen aus kühlerem Klima sind nich gegen die vielen Bienenfeinde widerstandsfähig. (Zwei Hornissarten, zwei Wachsmottenarten, mindestens zwei verschiedene Lausarten.)

Der Autor wendet sich nun gegen die deutsche Rassentheorie und sagt, dass in keinem Lande grösseres Rassenchaos als in Deutschland herrsche. Er verurteilt die bisherigen Zuchtmethoden in diesem Lande, insbesondere aber die Inzucht. Aber lassen wir nun den erfahrenen Züchter Alber selber sprechen. Seine Feststellungen sind für unsere slowenischen Imker, wahrscheinlich aber auch für andere, so interessant, dass man sie nicht übergehen kann. Deshalb werden wir sie wortgetreu wiedergeben:

»Unter den Berufsimkern steht in Nord-Deutschland an der Spitze Fritz Baumgarten, mit dem ich nun schon zwei Reisen durch den Ostblock gemacht habe. Seit vielen Jahren hat er die Linienzucht in engster Verwandtschaft als Ursache sicheren Unterganges erkannt und aufgegeben. Er kreuzte schon lange unter guten CARNICA-Stämmen und ich fand seine vielen Völker alle gleichmässig stark und gesund. Von unserer ersten Reise durch Jugoslawien nahmen wir aus Novo mesto von A. Zupančič eine schöne Königin mit. *Gegen 200 andere gute Völker siegte sie mit 58 kg Honig nach dreifacher Wanderung.* Das Wichtigste ist, dass von diesen 58 kg ganze 18 kg aus der Heide stammten, trotzdem in Deutschland alle einverstanden sind, dass die CARNICA in der Heidetracht (Calluna) ganz unbrauchbar ist und überhaupt keinen Ertrag gibt. Carnica ist nicht einfach Carnica. Noch weiss man nichts von den Ergebnissen der Hunderte von »CARNICA«-Königinnen, die 1966 gesammelt wurden, aber es wird einige Überraschungen geben und dann wird sich zeigen, ob die hundertjährige Massenauslese besonders der seit je und heute noch tüchtigsten slawischen Imker wirklich übertroffen wird von der Auslese auf äussere ganz nebensächliche Merkmale und Zucht in engster Verwandtschaft. In Deutschland gehen alljährlich massenhaft Bienenvölker an Nosema zugrunde, nicht selten 70 % des ganzen Standes und mitunter ganze grosse Stände, trotz aller Kuren mit Nosemack und Fumidil (Fumagillin). Mit diesen Kuren wird das Übel nur verschlimmert, weil die nicht lebensfähigen Schwächlinge künstlich am Leben erhalten werden und sich vermehren. Beim Überhandnehmen dieser Darmseuche helfen noch andere technische Fehler mit, unter denen der von Professor Zander eingeführte Einwaberkasten zwischen Glasscheiben einer der ärgsten ist. Diese kleinen faustgrössen Häuflein Bienen müssen unter feindseligen kleinklimatischen Verhältnissen umso sicherer nosemakrank werden, als das Klima an sich schon rauh ist, wie im Gebirge. Das bestätigte sich auch 1966, als nur in Krain und in den rumänischen Bergen die aus solchen Glaskästchen gehaltenen Bienen sich als nosemainfiziert erwiesen.

Wo kommen wir hin mit allem diesem Krampf? Seit vielen Jahren wissen wir nun, dass schon ein winziges Zweiwabenvölkchen viel besseres Kleinklima erzeugen kann und die Bienen gesünder sind. Seit Jahrzehnten wissen wir von den verheerenden Folgen der Inzucht bei Bienen. Wir wissen, dass die meisten Landbelegstellen so unsicher sind, dass man auf einem beliebigen Heimstand besonders im Heimatgebiet einer Bienenrasse mit viel weniger Auslagen und Mühe bessere Erfolge erzielt, solange wie seit Urzeiten alle minderwertigen Völker unbarmherzig ausgemerzt werden, wie z. B. in Slowenien, ohne aber nach der Irrlehre falscher Propheten von einer einzigen Mutter hunderte von Bienenköniginnen zu züchten, so dass in der nächsten Folge über ihre Söhne eine weite Verbreitung aller unsichtbaren schlechten Eigenschaften eintritt — gegenüber wenigen sichtbaren guten Eigenschaften, die auch andere Bienenmütter des gleichen Standes hätten weitergeben können.

Und auf welcher Grundlage steht schon die Einzelauslese? Kein Jahr ist gleich dem anderen. Jeder Praktiker weiss, dass ein und dasselbe Volk mit der gleichen gezeichneten Mutter in einem Jahr versagen und im nächsten siegen kann. Die meisten aber bewegen sich um einen Mittelwert, solange der Imker wie jeder vernünftige Züchter die wirklichen Versager ausscheidet. Das gibt eine gesunde Massenauslese und garantiert die Erhaltung voller Lebenskraft. Wenn mir ein jugoslawischer Freund sagt: »Wir haben noch keine organisierte Linienzucht«, dann sage ich ihm wie im Jahre 1956 in Wien einem Besucher des Institutes: »Seien Sie froh, dass sie an Ihrer guten Rasse noch nichts verdorben haben!«

Und wenn mich heute jemand wieder fragt, wie Adam Kehrle 1950: »Wer hat die beste CARNICA?«, so antworte ich wieder wie damals: »Jugoslawien!«

ČEBELARJEVO DELO V FEBRUARJU

VIRMASAN

Naši predniki še niso imeli ne radia ne televizije, ki bi jim vsako uro napovedovala vreme. Imeli pa so dober spomin na razne vremenske pojave, na lunine spremembe in nekatere godove v letu. Ti so jim bili, bi rekel, kolikor toliko zanesljivi napovedovalci, ki še tudi danes veljajo. Med take so šteli v februarju dva. Prvi je bil sv. Valentin 14. v mesecu. Ta čas se navadno že

Ob kakem sončnem in vetrovnem dnevu moramo pozimi vlažne ali mokre slamnice pösušiti. Nič ni bolj škodljivo za čebeljo družino kot vlaga v panju.

kolikor toliko ogreje, zato pravijo, da ima Valentin ključ od korenin, ker se začne narava prebujati.

Drugi je sv. Matija — 24. v mesecu. Takrat se že toliko otopli, da poka led, če je. Zato pravijo, da Matija led razbija, če ga ni, ga naredi. Naj misli kdo, kar hoče, lahko me ima za starokopitneža, tudi jaz še držim na te svetnike. Živim v naravi in stalno opazujem pojave, zato iz izkušnje vem, da so dostikrat bolj zanesljivi kot vse radijske in televizijske napovedi.

Težko je mesec prej napovedati, kaj bo lahko delal čebelar pri čebelah. Računati moramo zmeraj na najboljše, saj slabo samó pride. Kljub temu bom skušal dati nekaj navodil za februar. Koliko jih bo mogoče opraviti, bo pač odvisno od vremena.

Čebelar tudi pozimi ni brez dela. Sneg pred čebelnjakom moramo odkidati, okolico pa posuti z žaganjem, senenim drobirjem itd., da nam čebele ne bodo padale v sneg.

Letošnja zima nam dosedaj ni prizanesla. Začela se je mesec prezgodaj. Snega ni bilo preveč, ravno dosti za mraz. Ta je držal cel mesec. Bilo ga je kar dosti, posebno za stare kosti, ki se najraje drže tople peči. Za božič je sneg skopnel in čebele so imele en izletni dan. Za novo leto smo zopet dobili novo debelo snežno odejo, ki nam bo zopet prinesla hujši mraz. Se bodo morali počivati čebele in čebelarji. Posebno za čebele je ta mesec najbolje, da še ne izletavajo, ker še nimajo zunaj kaj iskati. Ob primerni hrani se najbolje počutijo, če jih nič ne moti.

Februarja nastanejo že večje spremembe. Dan se daljša in tudi sonce je že močnejše. Če je brez snega, je opoldan na soncu že kar prijetno. Tudi čebele rade izkoristijo to toploto in če je vsaj 10°C , tudi veselo izletavajo. Ker imajo družine, če so v redu, že tudi nekaj zalege, jih lahko opazujemo, ko že iščejo vodo. Če traja lepo toplo vreme dalj časa, kmalu opazimo že tudi prvo obnožino. To dobe najprej na leski in kjer cvete teloh, tudi na njem. Na sončnih bregovih se kmalu pokažejo zvončki in tudi prvi pomladni žafran že nudi obnožino. To so najlepši trenutki za čebelarja, ko opazuje živahno vrvenje pred panji. Tu naj natančno opazuje vsak panj, ker že na bradi spozna, kako je z njim. Če je panj v redu, se čebele lepo praše, prinašajo obnožino in po končanem letu se lepo umire. Brezmatičnega poznamo po nemirnem letu in tudi zvečer se dolgo ne umiri. Takemu revežu moramo čimprej pomagati. Ampak kako? Če je panj živalen in ima zadosti hrane, mu dodamo rezervno družino iz prašilčka. Prazno satje odstranimo, medeno preložimo

ob stran in v sredino damo celo družino z matico in čebelami. Panj zopet toplo odenemo in pustimo lepo v miru. To delo opravimo čim hitreje, da se preveč ne ohladi, ker ima že zalego. Zato potrebuje toploto in mir.

Panju, ki je zaradi brezmatičnosti zelo oslavel, ne bomo dajali nove družinice, ker se ne splača. Takega dodamo kakemu močnemu panju. Najbolje je, da družino pomaknemo k eni steni in k drugi dodamo osirotelo. Ta način je najboljši, ker se počasi sprijaznijo. Moramo pa vse take panje pustiti nekaj časa popolnoma v miru in ne smemo stikati po njih. Sami bodo pokazali na bradi, če so v redu.

Se na nekaj bi rad opozoril. Zgodi se, da zazimimo kak panj s skromno zimsko zalogo. Včasih so se čebelarji držali pravila, da je panj dober za

Če so slamnice mokre, jih takole posušimo na soncu, prav tako tudi panjska vrataca.

prezimovanje, če ima vsaj do svečnice hrane. Takrat mu bo lahko že dodal. Resnica pa je, da za svečnico vemo, kdaj bo, tega pa ne, če bo mogoče dati. Zato rajši že jeseni dodamo toliko, da bo do pomladi dosti. Če imamo kak tak panj, o katerem dvomimo, da bo ostal, mu zamenjamo prazen sat z medenin. Skrben čebelar ima poleg rezerve v loncu tudi nekaj medenih satov v rezervi za vsak primer. Svarim pa vas, da ne začnete dajati čebelam tekoče hrane. Res, da imajo še zalego in rabijo vodo, vendar je še prezgodaj za dražilno pitanje. Pomnite, da smo takorekoč še sredi zime in da bosta

»... še sever in burja bučala,
prinesla nam še mrz in sneg,
čebelca se trudna domov bo vračala;
če v sneg ne omahne, pade na led.«

Staro kmečko pravilo, »da Matija led razbija, če ga ni, ga naredi,« rado drži. Morda je bilo prej lepo toplo vreme in so matice že zalegle, zlasti če jim je še čebelar kaj pomagal. Če nastane zdaj za daljši čas hladno vreme, da ne morejo izletavati po vodo, bo vse to več škodovalo, kot koristilo. Znani so mi primeri, ko so čebelarji začeli pitati že februarja, misleč, da bodo imeli čimprej močne družine. Imeli pa so potem v resnici slabše kot tisti, ki so

jih pustili lepo v miru. Ker so imele več zalege, so rabile več vode. Silile so v vsakem vremenu iz panjev in večinoma ostale zunaj. Zato čebelarji, pamet v roke in ne prezgodaj! Za pitanje bo čas aprila, ne prej, ker takrat bodo že tudi drugi pogoji za to.

To bi bilo v glavnem vse, kar more in mora oziroma lahko opravi čebelar ta mesec pri čebelah v čebelnjaku. Natančno jih bo pregledal in očistil šele pozneje, ko bodo že redno letale in bo zadosti toplo. Sedaj potrebujejo mir in zopet mir ter toploto. Vsako nepotrebno razdiranje gnezda in pregledovanje več škodi, kot koristi. Prav vsak čebelar si želi, da bi imel spomladi čimprej močne družine. Zato jih ne sme motiti, pusti naj, da gre razvoj svojo naravno pot.

Ta mesec je še čas, da se uredi vse drugo. Pravočasno si pripravi vse satovje, kar bo za vosek. Če sam ne moreš ali ne znaš kuhati voska, daj satje k Medexu v Ljubljano, da ga zamenjajo za satnice. Ni bolj neprijetne stvari, če imaš že roj na veji, pa si brez satnikov in satnic. Zato pripravi to že sedaj, ko imaš dosti časa za vse. Lahko že vdelaš žico v satnike, pritrčiti je še ne smeš. To storiš takrat, ko vdelaš satnice vanje. Za žico je važno, da je toliko napeta, da lepo brni.

NAŠI ČEHOSLOVAŠKI PRIJATELJI NAM PIŠEJO

Spoštovani prijatelj,
odgovorni urednik prof. Edi Senegačnik!

Predvsem Vas in Zvezo čebelarskih organizacij ter uredništvo Slovenskega čebelarja kar najpristrčneje pozdravljam.

Že več let sem naročnik Slovenskega čebelarja in zato bi mogoče lahko napisal nekaj stavkov tudi v slovenščini, vendar ni sigurno, da bi to bila res slovenščina. Zato pišem pismo v češčini. Kot naročniki SČ smo preveč anonimni, namreč zaradi skupne nakupne organizacije »Poštne časopisne službe«, tako da mi vemo o vas pri SČ, vi pa o nas manj, mogoče celo nič, oprostite, na škodo slovanske vzajemnosti, ljubezni do vašega naroda, izkušenega ljudstva, ljubezni do vaše čudovite sivke.

Ne samo, da beremo hvalo o nji v SČ — dejansko o vaši domači čebeli — pač pa tudi v našem »Včelárstvu« in v nam dostopnih časopisih in revijah kot v Pčelovodstvu, Garten und Kleintierzucht, Včeláraru i. dr., kjer po pravi dobru poznajo karnjiko in njene dobre lastnosti.

Našo anonimnost smo hoteli letos prekiniti. Prosili smo Češkoslovaško trgovinsko banko in po neuspehu tu še Ministrstvo za kmetijstvo in prehrano v Pragi za sprostitev dodatnih denarnih sredstev za nakup pet do deset matic kranjic-sivk, za tako majhno vsoto, da smo upali, da nam bo Ministrstvo nakup dovolilo in lahko žrtvovalo tistih nekaj dinarjev. Potem smo hoteli sami navezati stike z vami, da ne bi s to neplanirano stvarjo obremenjevali uslužbencev Ministrstva za kmetijstvo, in vas prositi za sivke, oplojene na plemenil postaji Antona Janša (vašega slavnega rojaka) pod Zelenico v Kara-

vankah, toda tudi to nam ni uspelo. Ministrstvo nam kratkomalo ni odgovorilo niti na prvi niti na drugi dopis, zato skušamo sami navezati stike z vami.

In tako opazujemo, kako se kje kakšen tujec v Angliji, Avstraliji, Ameriki, Nemčiji in Avstriji, pa celo v Švici ponaša s tem, da ima vaše kranjice in kako se baha in se smehlja v svojo zaraščeno brado in črna očala ob visoki vrednosti karnijke, ki je v resnici vaša. Samo mi Čehi in Slovaki imamo stalno polno križev vseh stopenj in odtenkov, pa čeprav sorodni v jeziku in usodi, samo mi nimamo vaše čiste kranjice-sivke, pač pa jo lahko gledamo le na slikah. Vendar nam je zelo žal, da vaše sivke ne moremo imenovati »naša«, tako kot to v srcih čutimo, ne mogoče zaradi prestiža, pač pa zaradi bratstva in povezanosti naših narodov tako v davni preteklosti kot v polpretekli monarhiji in v obeh republikah.

Kot predstavnik ZO (osnovne organizacije) Češkoslov. zveze čebelarjev v Ustju nad Labo (Ústí nad Labem), ki šteje 189 članov, in še treh ZO našega okraja zelo dobro poznam želje naših članov in dvajsetih vzrejevalcev, ki bi tako radi gojili ravno slovensko kranjico, čebelo, ki se odlikuje po vaših čebelnjakih in v AŽ-panjih, čebelo, ki se vedno bolj poplemenituje in ki je priljubljena povsod po svetu, kjerkoli jo imajo.

Trdno smo prepričani, da se nam bo sčasoma sodelovanje z vami posrečilo. O prvem obisku (z Moravske) smo brali v SČ. Sicer pa, saj smo tako blizu, da bi človek skoraj lahko kamen vrgel od nas k vam. Ne izgubimo upanja! Drobne stvari nam otežkočajo uresničenje dobrih zamisli. Tako mi v šestih letih ni uspelo dobiti slovensko-češki ali obratni slovar, pa tudi zemljevida si ni mogoče nabaviti, čeravno bi si lahko človek le na ta način približal uspehe, dosežene in v veselju užival z vašimi čebelarji. Zemljevid v »Atlasu«, kjer je poleg Ljubljane le še Maribor in pa bližnji hrvaški Zagreb, štajerski Gradec in Trst, ne daje možnosti, da bi človek preživel z vami »življenje kot na dlani«.

Izpolnujem želje svojih prijateljev iz ZO in se poslužujem novega leta za to, da vam v svojem imenu in v imenu članov ZO Ústí nad Labem zaželim v letu 1968 mnogo uspehov v čebelarjenju, mnogo sreče in elana pri vzgoji ljudstva in prosvetljevanju vaših ljudi, v prospeh vsega jugoslovanskega naroda.

Prejmite naše pristrčne pozdrave, vsem prijateljem želimo moči in zdravja.

Čehoslovaška zveza čebelarjev v Ustju nad Labo

OKTOBRSKA

L. STANEK

Rože so ovenele,
kam poletele
boste, čebele,
zdaj na medičje?

Za tabo, za tabo, striček,
med vinske griče,
me bomo srkale
sladko jagodičje,
ti boš pil cviček.

PROF. SLAVKO RAIČ

Dne 9. decembra 1967 smo pokopali zvestega člana in prekaljenega borca naše čebelarске organizacije prof. Slavka Raiča. Na zadnji poti so ga spremili številni čebelarji, prijatelji in znanci — njegovi nekdanji dijaki. Ob grobu sta se poslovila od njega predsednik Zveze čebelarskih društev za Slovenijo

V. Benedičič v imenu slovenskih čebelarjev in dr. J. Rihar v imenu Zavoda za čebelarstvo.

Prof. Slavko Raič se je rodil 25. aprila 1885 na Gomilskem v Savinjski dolini. Njegov oče je bil v tem kraju nadučitelj. Mati je bila doma iz kmečke hiše. V ljudsko šolo je hodil v rojstnem kraju, v gimnazijo v Celju, Ptuju in Novem mestu, kjer je tudi maturiral. Na univerzi pa je bil v Gradcu, kjer je študiral klasično jezikoslovje — latinščino in grščino. Njegovo prvo službeno mesto je bilo na gimnaziji v Mostarju. Nato je služboval kot profesor šest let na celjski gimnaziji in od leta 1927 dalje na gimnaziji v Ljubljani do upokojitve.

Po gripi, ki jo je prebolel nekako pred letom dni, se ni nič več dobro počutil. Tožil je, da ga noge nič več kaj ne ubogajo. Kljub temu smo ga še pred dvema mesecema, preden mu je ugasnilo življenje, redno videvali enkrat ali dvakrat v tednu na tajništvu Zveze. Ni se ustrašil dolgih stopnic v drugo nadstropje. Ko pa je prišel v pisarno, se je rad usedel in si odpočil. Do zadnjega se je zanimal za našo organizacijo. Vedno je bil vesel dobrih novic in

se je ob njih vidno zadovoljen vračal domov. Tako je v funkciji predsednika nadzornega odbora do kraja spremljal delo Zveze. Kljub visoki starosti — umrl je v 85. letu — mu ta funkcija ni delala težav; saj se je po upokojitvi ves posvetil svojim čebelam in Zvezi — vrhu slovenske čebelarke organizacije.

Predsednik Zveze se je poslovil od njega z naslednjimi besedami:

»Ni se še usedla zemlja na grobu dolgoletnega urednika Slovenskega čebelarja Vlada Rojca, že odhajaš za njim v večnost tudi ti, naš večkrat težko preizkušeni vodilni društveni delavec. Tako padajo zadnji čas drug za drugim stebri slovenske čebelarke organizacije. Zada pa ostaja praznina, ki nam povzroča skrbi, kako jo bomo izpolnili. Ko sem te zadnjič obiskal bolnega na domu, si za trenutek prišel k sebi. Govoriti nisi mogel več; zasvetile so se ti pa oči, ko si me spoznal. V pozdrav si pomahal z roko. Razumel sem te. Bil je to tvoj zadnji podrav slovenskim čebelarjem in še posebej vrhu našim čebelarke organizacije. Zvezi čebelarskih društev za Slovenijo, s katero je bilo tvoje življenje in delo do pozne življenjske jeseni tako tesno povezano.

Ko se danes čebelarji poslavljamo od tebe, naj v duhu s teboj še enkrat po bližnjici prehodimo tvojo življenjsko pot, ki je tako pomembna za napredek našega čebelarstva in za našo čebelarke organizacijo.

Čebele so se ti priljubile že kot študentu graške univerze. O počitnicah si zahajal med čebelarje in si po malem tudi že začel čebelariti. Tvoje prvo službeno mesto v Mostarju ti še ni dopuščalo, da bi se posvečal tudi čebelarstvu. Sele ko si nastopil službo profesorja na celjski gimnaziji, si lahko dal duška tudi svoji želji po čebelarjenju. Včlanil si se v celjsko podružnico. S svojo delavnostjo si takoj zbudil pozornost pri tamkajšnjih čebelarjih in so te zato kmalu izvolili za predsednika podružnice. Nad šest let si požrtvovalno vodil celjsko podružnico in mnogo pripomogel k njenemu razcvitu. Z branjem tuje čebelarke literature in s praktičnim delom si se hitro izpopolnjeval in si postal kmalu priznan strokovni sodelavec tudi pri Slovenskem čebelarju. Posebno skrbno si proučeval literaturo o izločanju mane iglavcev in o pomenu opravevanja kulturnih žuškočetnih rastlin po čebelah. O teh stvareh si veliko tudi pisal in predaval. Do pravega razmaha pa je prišla tvoja čebelarke strokovnost in organizacijska sposobnost po premestitvi v Ljubljano leta 1927. Ze prvo leto si bil izvoljen v glavni odbor Osrednjega čebelarkega društva. Z zavestjo odgovornosti si opravljal različne odbor-niške funkcije. Kot delegat Osrednjega čebelarkega društva si se pridno udeleževal občnih zborov čebelarskih društev. Udeležencem si predaval in jih navduševal za čebelarstvo in čebelarke organizacijo. Prišla je vojna, ki tudi tebi, zavednemu Slovencu, ni prizanesla. Kot politični preganjenec si presedel delj časa v zaporih in nazadnje še 15 mesecev v zloglasnem taborišču Dachauu. Toda vse to trpljenje te ni zlomilo in ti ni vzelo volje do dela. Po vojni si začel v čebelarstvu zopet delati tam, kjer te je vojna prekinila. Najprej v Čebelarke zadrugi, naslednici predvojnega čebelarkega društva, in pozneje pri Zvezi čebelarskih društev za Slovenijo. Funkcije predsednika nadzornega odbora, člana uredniškega odbora in pa tajnika Zveze si še v svojem 80. letu opravljal vestno in odgovorno. Bil si urednik čebelarke knjižnice, v kateri je izšlo lepo delo prof. Verbiča »Vzrejajmo najboljše čebele«; v letih 1956 do 1958 si bil sodelavec in sourednik Sodobnega čebelarstva, najizčrpnjšega dela v naši čebelarke literaturi. Pa ne samo kot čebelarke pisec, temveč tudi

kot organizator si se vedno v polni meri zavedal dolžnosti, ki si jih imel z zaupano funkcijo. Ko se je v letih 1953 in 1954 v temeljih zamajala naša čebelarška organizacija ter je šlo za njen obstoj, si kot predsednik nadzornega odbora odločno in jasno zastopal interese organizacije, o čemer zgorno priča arhiv Zveze. Tudi tvoja zasluga je, da je organizacija prebrodila velike težave, da se je v delu pomirila, tako da je danes močnejša in trdnejša kot kdajkoli v zadnjih 20 letih. Vse to imamo čebelarji danes, ko se za vedno poslavljamo od tebe, pred očmi. ZČDS je tvoje delo visoko cenila. Priznanje ti je izkazala s tem, da te je odlikovala z najvišjim odlikovanjem za čebelarške zasluge, ki ga podeljuje lahko samo Zveza, z redom Antona Janša I. stopnje. Ko se poslavljam od tebe v imenu slovenskih čebelarjev, ne morem mimo tega, da se ne bi poslovil od tebe tudi kot človeka. Pri tebi se v življenju pač nikoli ni zgodilo kaj takega, da bi se mogel uporabiti znani citat rimskega pisca Plauta »Homo homini lupus« — človek človeku volk. Vedno si bil le človek, vedno človeški — očetovski. Samo takega smo te poznali v naši čebelarški sredi, samo takega te opisujejo tvoji nekdanji dijaki, ki jih srečavamo. Bil si jim ne samo profesor, temveč tudi pravi očetovski svetovalec v njihovih življenjskih težavah. Taki značaji so, žal, vedno bolj redki. Zato te bomo pri društvenem delu v čebelarški organizaciji še toliko bolj pogrešali.

POČIVAJ V MIRU! OHRANILI TE BOMO V LEPEM SPOMINU!«

V. B.

NEPRAVILNO IZKORIŠČANJE GOZDNE PAŠE

FRANC CVETKO

Lanska gozdna paša na smreki in hoji je bila v nekaterih krajih zelo obilna, saj so nekateri čebelarji kar dvakrat točili. Sicer pa vreme ni bilo najbolj ugodno za čebeljo pašo, ker je skoraj vsak tretji dan deževalo, ko je hoja medila. Kljub temu so najboljše odrezali tisti čebelarji, ki so imeli dobro razvite družine in bili prepričani, da hoja ne bo odrekla, četudi vreme ni primerno. Posebno starejši čebelarji, ki imajo že večletno prakso in jim je poznano medenje na hoji, so se po vsakem dežju prepričali, če ni bil spral z drevja malih zelenih ušic, ki povzročajo mano. Zavedali so se, da bo hoja tako dolgo medila, dokler bodo na njej male zelene ušice. Medenje hoje se je pojavilo v več gozdnih krajih, nekje bolj, nekje manj izrazito, vendar pa paša ni bila povsod dovolj izkoriščena.

Najbolj zasedena so bila tista gozdna pasišča, kjer je postavil svoje čebele starejši večletni čebelar praktik. Za njim navadno drvijo s čebelami vsi čebelarški laiki, ki se še niso poučili iz knjig ali iz čebelarških predavanj, iz česa in kako nastaja mana na hoji. Tako drvenje brez vsakega predhodnega dogovora s tistimi, ki so pasišče že zasedli, je bilo lansko leto na gornjem Igu, kjer so čebelarji v eni sami vasi postavili nič manj kot 1500 panjev čebel. Prve dni je bil res dober donos, pozneje pa, ko je vsak dan naraščalo število panjev, je medenje padlo na pol kilograma na dan, potem pa po malem skoraj popolnoma prenehalo. Ker ni bilo več nobenega donosa, je nastalo

ropanje, ki se ga vsak čebelar boji. Starejši in izkušeni čebelarji so že vnaprej to slutili, zato so odpeljali svoje čebele na nezasedena gozdna pasišča, kjer medenje še ni odpovedalo.

Da bi se v bodoče ne ponavljalo več tako grmadenje panjev na gozdni paši na enem mestu, bi bilo dobro, da bi čebelarska društva na svojem območju naredila kataster in določila stojišča za pripeljane čebelje panje.

Seveda pri teh določitvah ne smejo biti čebelarska društva preveč ozkosrčna in tudi ne preveč širokogrudna. Gozdna paša na smreki in hoji je čisto nekaj drugega kakor pa akacija, kostanj ali ajda, ki dajejo medicino samo takrat, ko cvetejo. Najbolje bi bilo, da pri določanju takih stojišč sodelujejo starejši čebelarji, ki imajo za tako delo izkušnje in prakso. Da pa ne bi prišlo v tej zadevi s prevaževalci do kakega trenja, bi bilo priporočljivo, da se čebelarji že prej pogovorijo o tej zadevi na skupnih sestankih in občnih zborih družin in društev.

Tak skupen posvet so imeli lani pred hojevo pašo čebelarji iz Ilirske Bistrice in okolice. Pogovorili so se, kako bi izkoristili hojevo pašo na Javorniku. Kljub morebitni dobri paši pa se je zelo tvegalo pustiti čebele brez stalnega čuvaja, ker so jim medvedi že večkrat napravili veliko škodo na panjih in pri čebelah. Imeli so skupno okrog 600 panjev, ki so jih zložili v precej velikem krogu na jasi blizu logarjeve hiše. Dogovorili so se z nekim možakom, da je proti primernemu plačilu (menda 400 S din od panja) čoval čebele pred medvedi. Ker je v takem prostranem gozdu veliko suhljadi, je čuvaj sredi stojišča zakuril večji, ob straneh pa več manjših ognjev, ki so vsaj delno odvrčali medvede. Stražar pa je imel za vsak primer še veliko luč, sekiro in ponoči bakljo. Kljub vsej tej opremi in vsemu ognju je medved neke noči poškodoval en panj. Čuvaj ga je komaj pregnal, da ni naredil še večje škode. Čeprav so imeli stroške s čuvajem, pa so bili vsi zadovoljni, saj so dvakrat dobro točili in prišli potem še s polnimi panji domov.

Taki združitvi pravimo kooperacija ali v združitvi je moč. Tega, kar so dosegli omenjeni čebelarji iz Ilirske Bistrice, ne bi mogel posameznik, ker sam ne bi mogel biti vedno za čuvaja. Ta primer očitno dokazuje, kaj vse bi lahko čebelarji dosegli, če bi bili še bolj složni.

NEKAJ O GOZDNEM MEDU*

DR. JURIJ SENEGAČNIK

V prejšnjem predavanju sem na kratko obravnaval najvažnejše lastnosti medu na splošno. Danes pa bi si malo poglobljeno ogledali lastnosti gozdnega medu, pri čemer bi se omejili na tiste vrste, ki jih pridobivamo v Sloveniji, tj. na smrekov, hojev, hrastov in kostanjev med. Zadnjega moremo med vrste gozdnega medu šteti le bolj zato, ker ga čebele nabirajo v kostanjevih gozdovih, medtem ko je njegov izvor drugačen kot pri prvih treh.

Če pravimo smrekov, hojev in hrastov med, si pod temi pojmi ne smemo predstavljati medu, ki bi ga neposredno v obliki medicine proizvajale ome-

* Radijsko predavanje 10. januarja 1968 ob 12,30.

njene vrste dreves in bi ga nato čebele znosile v satje. Vedeti je treba, da gozdni med v pravem pomenu besede nastane tako, da posebne ušice pijejo drevesni sok in ga prebavijo. Sladka tekočina, ki od prebavljenega soka ostane in jo ušice izločajo kot neuporabno, pada v obliki kapljic na površino listov, iglic in vejic, pogosto pa tudi na podrast, ki je pod drevjem. Čebelarji so take mane, ki jo najdejo na podrast, zelo veseli, ker jim obeta dobre čase, zlasti še, če se pojavlja v mesecih, ko je tako medenje pričakovati, tj. v juniju in juliju, redkeje pa tudi v maju, avgustu in morda celo septembru. Pogosto je namreč podrast močno pokapana, a ne privablja čebel.

Koliko je medenje gozdnega drevja opisano v davnini, mi ni znano, osebno pa se spominjam slikovite prispevke o kapljanju medicīne z drevja, ki smo jo pred približno tridesetimi leti čitali pri pesniku Ovidu. Pri opisovanju zlate dobe človeštva, ko so še vsi ljudje bili dobri in so živeli v bratski slogi in razumevanju ter temu ustrezno ni bilo ne hudodelstev, pa tudi ne tožnikov in sodnikov, so bogovi milostno gledali na zemljo in njene prebivalce obsipali z različnimi dobrinami. Med njimi je bila tudi ta, da je med kar v tenkih curkih padal z drevja: stillabant ilice mélla. Črke i v prvih dveh besedah nam ponazarjajo tenke curke medene mane, ki teče z igel oz. vejic, ali v vseh treh besedah pa čudovito ponazarjajo komaj slišni zvok, ki ga taki curki povzročajo. Poskusite sami spustiti dobro tekoč med skoz pipico z majhno odprtino, pa boste doživeli del tega.

Bolj kot sončno brezoblačno vreme je za gozdno medenje primernejše oblačno in soparno. Spominjam se, da smo ob takem vremenu zapažali najboljše donose. Žal nekatere gozdne paše, še celo pa hojeva, močno zdesetkajo čebelne družine, zlasti še tam, kjer ni obenem dovolj cvetlične paše, na kateri bi čebele dobivale za zalego prepotrebni cvetni prah.

Gozdni med se v nekaterih lastnostih razlikuje od cvetličnih vrst. Skušajmo si sedaj ogledati, kakšen je pravzaprav sestav gozdnega medu.

Sveža mana, ki jo izločajo ušice, je navadno vodena, bistra tekočina, ki vsebuje od 5—18 % suhe snovi in ima specifično težo od 1,0 do 1,3. V zadnjih letih so o nastanku mane dognali nekaj novih dejstev. Medtem ko so svojčas domnevali, da ušice iz drevesnega soka poberejo predvsem dušičnate snovi, ki naj bi jih porabile za izgradnjo lastnih beljakovin, kažejo današnji poskusi, da je dušičnatih snovi v mani skoro prav toliko kot v naravnem dnevnem soku, pač pa je često bistveno spremenjen sestav sladkorjev. Pogosto namreč v drevesni mani najdemo sladkorje, ki so nastali šele v prebavnem traktu ušic pri presnovi drevesnega soka. Celokupni dušik v mani znaša od 0,2 do 1,8 % suhe snovi in večinoma pripada aminskim kislinam in amidom. Pri cvetličnih vrstah medu je dušičnatih snovi manj. Suha snov medicīne obstoji v glavnem iz ogljikovih hidratov, med katerimi so najvažnejši glukoza, fruktoza, saharoza in melecitoza.

Gozdni med se od cvetličnega razlikuje ponavadi že po svoji barvi, ki je temnejša in včasih skoro črna. Delno povzročajo to barvo mineralne snovi, ki jih je v gozdnem medu dva do trikrat več kot v cvetličnem, delno pa povzročajo temnejšo barvo večje količine aminskih kislin, ki reagirajo z glukozo, pri čemer nastanejo temno obarvane snovi. Zaradi večje količine rudninskih snovi in aminskih kislin je gozdni med bolj kvaliteten kot cvetlični in

zato vedno tudi dražji. Za gozdni med je v tujini veliko interesentov in pri prodaji ni nobenih težav.

Količina prostih organskih kislin je v gozdnem medu običajno večja kot v cvetličnem. Specifična prevodnost za električni tok je v gozdnem medu dva do trikrat večja kot v cvetličnem, kar je pripisovati večjim količinam mineralnih snovi.

Sladkorni sestav gozdnih medov se nekoliko razlikuje od sestava pri cvetličnih vrstah. Zelo velike so razlike v količini tako imenovanega invertnega sladkorja, tj. ekvimolarne mešanice glukoze in fruktoze. Med tem ko je v cvetličnih medovih od 57—62 % suhe snovi, odpade na invertni sladkor v gozdnih vrstah več, in sicer od 69—89 %.

Ta razlika je tako značilna, da se pri kemijskih analizah iz količine invertnega sladkorja da ugotoviti delež cvetličnega medu v mešanici z gozdnim medom. Razmerje fruktoza: glukoza se v gozdnih medovih giblje v intervalu od 1,3 do 1,6 s srednjo vrednostjo okrog 1,3, medtem ko pri cvetličnih vrstah običajno ne presega 1,2. To razmerje vpliva tudi na tekočnost medu. Med, ki ima več fruktoze, kristalizira bolj počasi, včasih celo po več letih, če seveda ni shranjen pri prenizkih temperaturah. Vrste medu, ki imajo več glukoze kot fruktoze, pa včasih kristalizirajo že v satovju. Skupna količina sladkorjev v gozdnih medovih je običajno višja kot v cvetličnih. Poleg invertnega sladkorja in že omenjenega trsnega sladkorja in melecitoze najdemo v gozdnih medovih še fruktonultozo, maltozo in nekatere visokomolekularne oligosaharide. Po količini trsnega sladkorja se gozdni med ne razlikuje od cvetličnega, pač pa vsebuje znatno več maltoze, ki so jo včasih našli tudi do 20 %, v povprečju od 4 do 9 %. Melecitozo najdemo samo v gozdnih medovih, ne pa tudi v cvetličnih. Njena količina znaša od 8—11 %, včasih pa se njen odstotek dvigne celo do 28 % celotnega sladkorja v medu. Melecitosa zelo naglo kristalizira in njeni kristali lahko služijo tudi kot jedra za kristalizacijo glukoze v medu, kar povzroči naglo strditev medu. Če se to zgodi že v satovju, medu ni mogoče iztočiti. Zanimivo je, da najdemo melecitozo le v medečini, ki jo proizvajajo nekatere ušice, nikakor pa ne pri vseh povzročiteljih drevesne mane. Odtod potem razlika v kristalizacijski sposobnosti posameznih gozdnih medov, ki izvirajo celo iz istega kraja. Če je eno leto mogoče med brez težave iztočiti, naslednje leto pa ne, je vzrok samo pri različnih proizvajalcih sladke mane, od katerih eni izločajo melecitozo, drugi pa ne.

Opazanja, da je za čebele prezimovanje na medovih z melecitozo nevarno, sicer držijo, le da je vzrok drugačen kot so do sedaj mislili. Melecitozo čebele s svojimi prebavnimi fermenti lahko presnavljajo in izkoriščajo za hrano. Neprebavljivosti torej ni in ne more biti vzrok umiranja, pač pa čebelam v zimski dobi v panjih primanjkuje vode, s katero bi trde kristale melecitoznega medu lahko raztapljale in izkoriščale za hrano. Tako so dobesedno lačne in žejne ob polnih satih.

Visokomolekularne ogljikove hidrate, ki so v medu poleg že navedenih sladkornih snovi, so svojčas imenovali dekstrine. Zadnje preiskave so pokazale, da to niso dekstrini, marveč snovi, ki so nastale pri presnovi ogljikovih hidratov iz medečine. Na splošno je teh »dekstrinov« v gozdnih medovih več kot v cvetličnih.

Fermenti gozdnih medov so podobni kot v cvetličnih vrstah. Medtem ko v zadnjih najdemo pri mikroskopskih preiskavah tudi zrnca cvetnega prahu, ki je od cvetlice do cvetlice drugačen, pa v pravem gozdnem medu cvetnega prahu ni. Zelo pogosto najdemo v njem celice zelenih alg in spore nekaterih glivic.

Ob koncu še nekaj besed o kostanjevem medu. Ker ga nabirajo čebele v kostanjevih gozdovih, ga prištevajo nekateri h gozdnim medovom, vendar bi morali potem h gozdnemu medu prištevati tudi akacijevga, saj ga čebele največkrat nabirajo v akacijevih gozdovih. Kostanjev med bi h gozdnim medovom lahko prištevali bolj zaradi njegovih sestavin kakor zaradi česa drugega, ker je to cvetlični med. Prav tako kot vsebuje gozdni med veliko beljakovin in rudninskih snovi, velja to tudi za kostanjev med, ki v tem pogledu za smrekovcem in hojvcem ne zaostaja. Manj priljubljen pa je zaradi svojega grenkega okusa, ki marsikomu ne prija. Kostanjevec pa ima odlične biokemijske lastnosti. Njegovo biološko vrednost zelo jasno dokazuje spomladansko dražilno krmljenje čebeljih družin, ki se ob uživanju tega medu odlično razvijejo.

V radijskih predavanjih smo o hranilni vrednosti medu že večkrat razpravljali. Kdor bi se hotel s tem še podrobneje seznaniti, naj si priskrbi knjižico »Med — naša vsakdanja hrana in zdravilo«. Knjižico, ki stane le 3 N din, je izdalo trgovsko podjetje Medex ob sodelovanju Zveze čebelarских društev za Slovenijo. V njej so natančno opisane vse vrste naših medov ter njihove fizikalne in kemijske lastnosti. V knjižici je napisano vse, kar je ugotovila sodobna medicina v zadnjih 20 letih o medu. Dodana ji je še zbirka receptov o uporabi medu v zdravilstvu in cela vrsta navodil za uporabo v gospodinjstvu.

ŠE V SPOMIN VLADU ROJCU

PAVEL BRIC

V prvi številki našega lista sem prebral vrstice, da nas je za vedno zapustil naš ljubljeni prijatelj Vlado Rojc. Ta novica me je zelo pretresla. Prosim, da se tudi čebelarско društvo Litija spomni tega znanega čebelarja, ki je živel pred vojno v Litiji. Bil je moj največji prijatelj in večkrat sva kramljala o čebelah. Spoznal sem, da je imel izredno veselje do teh žuželk.

Ko sem prebral žalostno novico o pokojnem Vladu Rojcu, mi je solza kanila po licih in misli so mi pohitele na vse poti, ki sva jih skupaj prehodila. Pred seboj sem videl nasmejanega tovariša. Za hip sem se predramil in spoznal, da so bile to le trenutne sanje.

Dobro se še spominjam, kako sva šla nekoč v Gabrovko in povprašal me je, če vem, kje bi lahko dobila malo breskev. Popeljal sem ga k mojemu prijatelju Dolinarju. Ta nama jih je prodal 12 kilogramov. Ko sva se vračala, sva se mimogrede ustavila pri Pustovem mlinu, kjer je bila plemenitna postaja čebelarskega društva Litija.

Čebelarji iz litijske okolice ga bomo ohranili v trajnem spominu kot dobrega in ljubeznivega tovariša.

H. SCHNEIDER IN NJEGOVO DELO

DR. LEON KOCJAN

H. Schneider, rojen leta 1915 v Bielu, v francoskem delu Švice, je še edini strokovnjak stare generacije, ki je delal skupaj z Morgenthalerjem. Ta ga je leta 1958 vzel k sebi za volonterja v čebelarstvu v Liebefeldu v Bernu in mu poveril raziskovanje pršičavosti. Tam še danes raziskuje pršičavost in velja poleg tega za velikega strokovnjaka za vzrejo in odbiro matic. Njegov oče je imel 100 panjev in sta bila z materjo edina učitelja v vasi. Zato je razumljivo, da je že kot otrok čital čebelarstvo knjige in je imel — kakor sam pravi — fanatično veselje do čebel. V razpravi »Povzročitelj pršičavosti«, v kateri opisuje biologijo pršice in diagnozo te bolezni, že leta 1949 točno opisuje te vzroke širjenja pršičavosti v zadnjih letih:

1. Že v samem bistvu bolezni je vzrok, da je potek bolezni zelo počasen. Bolezen se v čebelji družini lahko razvija več let, ne da bi čebelar karkoli opazil. Celó z mikroskopsko preiskavo v primerih, kadar se je pršica pričela v čebelji družini šele širiti, ni nujno, da odkrijemo v vzorcu mrtvic povzročitelja, zlasti ne, če pregledamo samo 10—20 čebel.

2. Pršičavost širijo čebelarji sami s prevažanjem čebeljih družin ali s prodajo matic iz okuženih krajev v področja, kjer se pršičavost še ni pojavila.

3. Enkratno zdravljenje ne zadostuje. Strokovnjak H. Schneider mi je lani, ko mi je namestnik direktorja dr. H. Luzio Gerig omogočil enotedensko specializacijo v inštitutu v Liebefeldu, povedal o zatiranju in stanju pršičavosti tudi tole:

»Pri pregledovanju čebel mi že 6 let pomaga ga. Schaer, ki v eni uri po stari klasični metodi pregleda 120 čebel. Smatramo, da je ta metoda še najbolj zanesljiva.

Glede razširjenosti pršičavosti razlikujemo dežele, v katerih je bila pršičavost že ugotovljena, in dežele, v katerih je še ne poznajo. Tam, kjer je bila ugotovljena, ne bo nikoli sama od sebe prenehala! Pršice uničimo lahko samo z zdravili. Ker pa je zatiranje in uničevanje bolezni zvezano z velikimi stroški.

moramo podvzeti vse ukrepe, da te dežele, ki pršičavosti še ne poznajo, ostanejo obvarovane pred njo. Semkaj prištevamo vso Severno Ameriko, Južno Ameriko, Avstralijo, nordijske države, predvsem pa skandinavske države. Tudi v Švici imamo takšne kraje, celo kantone, v katerih še nikoli niso ugotovili pršičavosti. S trgovino in s prometom čebel so tudi vsi ti kraji ogroženi.

Čebelar več let ne opazi, da so čebele pršičave. Šele ko spomladi ali po končani zimi opazi, da čebelje družine umirajo in pred panji na tleh čebele poskakujejo, se zave, da bi utegnila biti to pršičavost.

Pričeli smo obširne akcije zdravljenja pršičavosti s folbeksom v upanju, da bomo pršico zatrli. Žal se to naše upanje ni izpolnilo. Na mnogih krajih so se po zdravljenju ponavljale številne okužbe. To se je dogajalo večinoma tam, kjer niso vedno po predpisih zdravili ali niso ob pravem času pričeli. Mnenja sem, da pričnemo z zdravljenjem v višjih hribovitih krajih pozneje kakor v dolinah z zgodnejšo klimo. Tudi prekinjeno zdravljenje štirikrat v jeseni in štirikrat spomladi ni dovedlo do ozdravljenja čebeljih družin. Ponovne pojave pršičavosti je povzročilo tudi dejstvo, da niso upoštevali 2—3 kilometrske zaporne cone. In končno je krivo tudi to, da ne moremo nikoli vsesplošno pregledati vseh čebeljih družin. Dogajalo se je tudi, da je v starih panjih skozi špranje uhajal dim, ki bi moral ostati v njih najmanj dobre pol ure. Večkrat se je zgodilo, da celo v maju po pršici napadene čebele niso pomrle. V Švici je zatiranje pršičavosti dobro organizirano in ne predstavlja več nobenega problema.

Menim, da vladajo po svetu drugačne razmere. Pri vas v Jugoslaviji so odkrili pršičavost samo v nekaterih okrajih. Jugoslavija je znana dežela, od koder pošiljajo matice-karnijke. Zato je nujno, da se s strožjimi ukrepi kakor pri nas v Švici zatira pršičavost tam, kjer jo ugotovijo.«

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Popravek. V sestavku »Zdravstvena kontrola uvoženih matic v Anglijo« se glasi pravilno: Iz ZDA je bilo uvoženih 600 matic in ne 6000.

Tov. Farazin, šef železniške postaje v Ribnici pri svojem čebelnjaku

Ameriški način čebelarenja se v temeljnih razlikuje od evropskega. Čebelarji severnih pokrajin Združenih držav in Kanade grade svoja letna čebelarstva na tako imenovanih paketnih čebelah. To so suhi roji ali narejenci, ki jih z dražilnim pitanjem dvignejo do glavne paše do vrhunca razvoja. Po končani jenski paši uničijo brezobzirno vse družine, izvzemši manjši del z najboljšimi maticami. Te pošljejo na Florido ali v južno Kalifornijo. Pred leti so se valile kolone tovarnjakov s čebelami proti jugu, sedaj opravijo posebna letala to pot v najkrajšem času.

Na pomlad se družine ob cvetenju pomarančevcev zgodaj razvijejo in od njih dobivajo zgoraj omenjene paketne čebele. Tik pred glavno pašo v domačem kraju potujejo družine zopet nazaj, dostikrat tudi nad 2000 km daleč v nepretrganem poletu.

Ing H. Ruttner v Steirischer Imkerbote 12/67. J. M.

Vosek v satju. Čebelarški izvedenec W. Löber je napravil zanimiv poskus, da bi ugotovil količino voska v satovju.

Dne 20. maja 1964 je dal srednje močnemu panju 2 satnici v izdelavo. Vsaka je tehtala po 65 g. Satnika sta bila dobro in vidno označena.

Dne 26. maja sta bili satnici izdelani in polni sveže zaleženih jajčec. Teža je bila sedaj 120 g, se pravi, da so čebele dodale po 55 g voska. En sat je ostal v plodišču in ves čas poskusa ostal plodiščni sat. Drugi sat je prišel v medišče in ves čas ostal mediščni sat.

Avgusta 1964, torej konec prvoletnega zaleganja, so dali plodiščni sat v medišče, da se je zalega polegla. Oba sata sta bila prazna, tudi brez obnožine. Mediščni sat je tehtal sedaj 150 g, je torej v prvem letu pridobil 65 g (kožice dorastlih ličink in blato ter morda odebeljeni robovi celic). Plodiščni sat pa je tehtal 180 g, kar izkazuje 115 g porastka na teži. Po tehtanju je prišel plodiščni sat zopet v gnezdo, da so čebele na njem prezimovale. Mediščni sat so varno spravili pred večjo.

Avgusta 1965, to je konec drugoletnega zaleganja, je tehtal plodiščni sat 210 g in bil tako 145 g težji. Mediščni sat pa je tehtal 135 g in bil za 70 g težji kot prvotna satnica.

Avgusta 1966 je tehtal plodiščni sat 250 g, kar izkazuje za 185 g večjo težo. Mediščni sat je bil težak 135 g.

Septembra 1967 ob koncu štiriletnega zaleganja je tehtal plodiščni sat 300 g. Bil je torej za 235 g težji kot prvotna satnica. Mediščni sat je tehtal zopet 135 g.

Sedaj so sate izrezali in vsakega posebej raztopili. Mediščni sat je dal 118 g temnorumenega voska, 20 % teže je ostalo v vodi (zadelavina, kožice ličink in pa blato). Čisti donos voska je znašal 55 g. Plodiščni sat pa je dal 105 g temnorjavega voska ali 55 % skupne teže in 135 g suhih tropin (45 %). Tudi tu je 20 % teže ostalo v vodi. Čisti donos voska je bil le 40 g.

Izguba voska med mediščnim in plodiščnim satom znaša 15 g in se nahaja v tropinah. Kožice, ki ostanejo od ličink, zadržujejo vosek, ki ga lahko iztisnemo le z velikim pritiskom.

Poskus nazorno prikazuje, da imamo tem večjo izgubo voska, čim starejše je satovje.

Po »Die Biene« 11/67. J. M.

Med v satju. V stari Jugoslaviji je marsikateri čebelar prideloval med v satju, ki je šel kar dobro v prodajo. Posebna slaščica je bil med v belem deviškem satju. Zelo prikupni so bili satnički iz lipovega lesa. Opremili smo jih z ozkimi nastavki in jih po več zložili v satnik. Ob dobri paši so čebele naglo izdelale satje in ga tudi kmalu pokrile. Taki beli satnički so bili res okusni in vabljivi. Ko so hoteli napredni dalmatinski čebelarji servirati svojim odjemalcem dišeči žajbljev ali rožmarinov med v takih satničkih, so le delno uspeli. Satje je bilo sicer lepo izdelano, vendar je bilo nekam špachasto, pokrovci pa temni. Vedeli smo, da puščajo čebele pri pokrivanju medu zračni prostor med pokrovci in medom, zato si nismo znali pojasniti njihovega špachaste izgleda in temnih pokrovcev.

Rešitev je prišla sedaj iz Sovjetske zveze. V vsesplošni reformi celotnega sovjetskega čebelarstva so znanstveniki postali pozorni na razliko medenega satja iz severnih in južnih pokrajin. Tam so pokrovci beli in satje je lepo sveže, tu temni pokrovci, satje pa špehastega izgleda.

Po natančnem opazovanju so dognali, da čebele v južnih pokrajinah napolnijo celice do roba z medom, da se pokrovček naslanja nanj in je zaradi tega temnejši.

Zakaj ta razlika v pokrivanju medenega satovja? Odgovor na to vprašanje so dobili šele, ko so čebele z juga preselili v severne kraje. V ostrejši zimi se med in vosek močneje skrčita, imata pa različna raztezna koeficienta. Pokrovci, ki so se držali medu, so popokali zaradi razlike v krčenju. Zračna plast pod pokrovcem pa izravna razlike. To v južnih pokrajinah z milejšimi zimami ni potrebno. Z nadaljnimi poskusi so dognali, da je lastnost takega pokrivanja polnil medenih celic dedna (Gubin).

Ko smo svoje dni jemali medeno satje iz kranjčev in jih polagali na kozico za odkrivanje, smo nazorno videli svoje prstne odtise na medenem satovju. Pa se nikomur ni utrnila misel, kako to, da so postali prej tako beli pokrovci pod pritiskom prstov naenkrat temnejši!

J. M.

Mehanizirano čebelarstvo. Za dviganje medenih naklad in za nagle posege v plodišča so izdelali praktično in lahko dvigalno napravo. Za stabilnost naprave skrbita spodaj nameščeni ročici, ki se pod težo bremena tesno prilaga tlom, obenem pa tvorita tudi solidno podlago za celotno napravo. Na treh stoječih aluminijastih ceveh, ki so na obeh koncih spajkane s prečnicami, se pomika nekako dvigalo, podobno viličarju. Ročici viličarja sežeta v prijemne utore na nakladah in jih stisneta. Čebelar pa na zadnji strani z ročico poganja zobato kolesje, ki prijema v ustrezajoče zobce na dvigalu. Tako se medišče dvigne od plodišča in čebelar z lahkoto opravi potrebne posege, zamenjuje naklade ali vlaga nove. Celotna naprava ima na spodnji strani dve gumasti kolesci, da jo lahko prevažajo od panja do panja.

Ob odvzemanju medu položi čebelar najprej panjev pokrov kar na tla pred

panj, dvigne z opisanim dvigalom medišče in povezne naklado za naklado na pokrov. Z eno roko lista po satovju, z drugo pa s pihalno cevjo izpiha vse čebele iz ulic kar pred panj. V nekaj trenutkih je naklada brez čebel. Pihalna naprava je prenosna mala bencinska motorica, ki s propelerjem poganja zračni tok po ceveh do porabnega mesta. Po opravljenem delu čebelar namesti pokrov zopet na panj, čebele pa se same vrnejo v panj.

Za nakladanje težkih medišč na tovrnjake imajo kar na tovrnjaku nameščene žerjave, kot jih imajo tovrnjaki naših gozdnih gospodarstev za prevažanje lesa, le da ti žerjavi sežejo 7 m daleč in imajo nosilnost 150 kg, kar ustreza trem polnim nakladam. Sofer s pritiskom na dva gumba dviguje in upravlja z nakladami. Tudi to delo gre naglo izpod rok.

Po fotoreportaži E. Englert
v Allg. D Imkerzeitung 11/67 J. M.

Matični mleček proti mrčesu. Znanstveniki z univerze Manitoba v ZDA so ugotovili, da se iz matičnega mlečka lahko napravi zelo učinkovito, predvsem pa neškodljivo zaščitno sredstvo proti nadležnemu mrčesu. Ze v veliki razredčenosti vpliva to sredstvo negativno na razvoj ličinke nekaterih mušic. Odkritje utegne sprožiti proizvodnjo novega biološkega postopka proti nadležnim škodljivcem.

Garten und Kleintierzucht 8/1967.

J. M.

Razvoj zalege in koruzni pelod. V čebelarskem obratu Gora v Romuniji so ugotovili, da se pri jesenskem pitanju zelo poveča zaleganje, ako so medenemu testu dodali koruzni pelod. Zato so napravili poseben poskus. Pripravili so tri skupine po 30 enakovrednih družin. Prva skupina je dobila navadno medeno testo. Druga skupina je dobila enako testo, vendar z dodatkom 15 % kondenziranega mleka. Za tretjo skupino so testu dodali 15 % koruznega peloda. Uspeh je bil presenetljiv. Pri tretji skupini se je pokrita zalega povečala za 41 % v primerjavi s prvo skupino. Druga skupina je imela za 19 % več pokrite zalege kot prva. Vsem poskusnim družinam so dali dvakrat po 600 g testa.

Včelarstvu 6/1967 J. M.

IZ SEJNEGA ZAPISNIKA UO ZČDS z dne 19. novembra 1967

Predsednik poroča:

a) Čebelarška šola

Zadnji občni zbor je izglasoval med drugim važno nalogo, naj si Zveza prizadeva, da bi dobili slovenski čebelarji ob 200-letnici smrti našega rojaka Antona Janše, prvega čebelarskega učitelja na prvi čebelarški šoli, prvo čebelarško šolo. Ta šola naj bo namenjena resničnemu napredku slovenskih čebelarjev. Opis kraja Brdo pri Lukovici, kjer naj bi zgradili šolo, je čebelarjem znan iz izvlečka sejnega zapisnika v Slovenskem čebelarju. Izvršnemu odboru je občina Domžale ponudila za šolo tudi zemljišča s šolskimi objekti, in sicer Rova, Ožbolt, Trojica. Vendar se IO ni mogel odločiti za te ponudbe, ker zgradbe ne ustrezajo namenu čebelarške šole in ker ta čas tudi še nimamo strokovnih kadrov in zato objektov ne bi mogli koristno uporabljati. Sporazumno z občino Domžale in s kmetijskim poskusnim centrom Jable (to je Agronomski oddelek Biotehnične fakultete v Ljubljani), ki je ta čas imetnik pravice uporabe tega zemljišča, nam bodo to zemljišče odstopili brezplačno. Zemljišče uporablja sedaj Turistično društvo Lukovica za vsakoletno prirejanje igre »Rokovnjače«. Čebelarški družini v Lukovici smo pisali, naj se sporazume s Turističnim društvom zaradi zakoličenja meje na parceli, katere en del bi v prihodnje uporabljala čebelarška šola, drugi del pa Turistično društvo v Lukovici.

b) Plemenilna postaja Antona Janše pod Zelenico

Sporazumno s čebelarskim društvom v Radovljici se je IO odločil, da prevzame to plemenilno postajo zaradi njene izredne lege in bo vpisana lastninska pravica na Zvezo čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani. Plemenilna postaja bo priključena bodoči čebelarški šoli kot njen važen šolski objekt. V zvezi s to odločitvijo je Zveza poravnala gradbene stroške v višini pri-

bližno 900.000 S din. S tem je Zveza v celoti poravnala nekaj nad 2.000.400 S dinarjev. Pri zavarovanju plemenilne postaje je bila koča ocenjena na 4.000.000 S din. Delno je prispevalo h kritju stroškov tudi čebelarško društvo v Radovljici. Vodja plemenilne postaje Ciril Jalen in njegov pomočnik Ivan Rodman pa sta napravila vsak nekaj nad 500 ur prostovoljnega dela. Danes je postaja že dostopna z manjšimi avtomobili. Zaradi izredne prizadevnosti vodstva plemenilne postaje in čebelarskega društva v Radovljici Zveza prehodno, dokler postaja ne bo začela delati s polno zmogljivostjo, ne bo imela posebnih vzdrževalnih stroškov.

c) Oprema pisarniških prostorov

Pisarniški prostori so sedaj že bolj ali manj dokončno opremljeni z novim pohištvo. Del pohištva je na priporočilo in posredovanje člana IO Iva Bariča dobavilo podjetje »Lesnina« za 1.387.178 S din. To pohištvo dobi še nekatere dodatne elemente, ki jih narekuje vsakdanja potreba. Večje kose pohištva (za knjižnico in tajništvo) pa je dobavilo po načrtih zasebno mizarско podjetje za 1.793.000 S din. V sobi predsednika sta nameščena tudi dva kavča. Namenjena sta za prenočevanje predavateljev in delegatov Zveze na društvenih občnih zborih, ki zaradi oddaljenosti stanovanja ne morejo doseči jutranjih vlakov oziroma avtobusov. Prenočujejo pa lahko tudi drugi čebelarji in čebelarški gostje iz zamejstva. To zasilno prenočišče nas je že nekajkrat rešilo iz zadrege, ker ga drugod ni bilo moč dobiti. Del pisarniških prostorov dajemo v souporabo podjetju Marketing za 72.100 S din mesečno. Pisarni na Miklošičevi cesti še dajemo v souporabo podjetju Medex za 40.000 S din mesečno. Zaradi prenovitve Medexovih lokalov pa dejansko ti dve sobi ne obstajata več in bo treba prej ali slej skleniti s podjetjem kupoprodajno pogodbo. Zveza pametno gospodari s premoženjem in gleda na to, da bi krila tekoče režijske stroške v čim večji meri s teko-

čimi dohodki in da bi se glavnica uporabljala predvsem za investicije.

č) **Komisija za čebelarstvo pri Rep. gospodarski zbornici**

Ustanovljena je bila 26. aprila 1967 na seji Sveta za kmetijstvo živilske industrije in zadružništva. Po tej seji bo razpravljala in sklepala o posebnem delovnem programu Zveza. Sklicana bo seja komisije, na kateri bodo predložili program, da bi se za njegovo uresničenje zagotovila sredstva. Kolikor vem, tudi Zbornica nima finančnih sredstev. Njena naloga bo zlasti ta, da bo naš program podprla in pri oblasteh in družbenih organih posredovala, da dobimo potrebna sredstva. Predvsem pa se bomo morali zanesti le na sebe in na našo organizacijo. Oblast še vedno ne kaže prav nobenega zanimanja za čebelarstvo. V zvezi s sprejetjem delovnega programa bo Zveza spet zainteresirala pristojne organe, da bi nam priskočili na pomoč.

d) **Savez pčelarskih organizacij Jugoslavije v Beogradu**

Savez se nikakor ne zgane iz delovnega mrtvila. O tem je potožil tudi prof. dr. Ivo Tomašec, sedanji predsednik Saveza, ker tajništvo v Beogradu ne dela. Savez je sicer našemu čebelarstvu potreben, ker nekdo mora predstavljati naše čebelarstvo v državnem merilu. Še vedno so namreč na delu tako imenovani socialistični čebelarski delavci, ki jim je naša organizacija trn v peti. Ti še vedno dobivajo denarna sredstva od države pod pretvezo krepitve socialističnega čebelarstva. Dejansko pa zavirajo splošni razvoj čebelarstva. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da naše čebelarstvo stagnira in zaostaja za čebelarstvi v sosednih deželah, čeprav je včasih prednjačilo. Predlagam, da sporočimo Savezu, naj izdela osnutek perspektivnega delovnega programa Saveza in posebej delovnega programa za leto 1968. Osnutek naj potem pošlje Republiškimi organizacijam. Nato naj skliče sejo, na kateri bi perspektivni delovni program in program za leto 1968 sprejeli in osebno zadolžili posamezne člane odbora za uresničenje posameznih nalog programov.

Predlog smo sprejeli kot sklep.

e) **Navezovanje stikov s čebelarskimi organizacijami iz zamejstva**

V preteklem letu smo imeli več obiskov čebelarjev iz sosednjih držav, in sicer: Skupino čebelarjev iz Slovaške-Namestove, dalje iz Sentvida ob Glini ter iz Kotmare vesi na Koroškem in iz Voitsberga na Zgornjem Štajerskem. Tudi iz Zahodne Nemčije so nas obiskali štirje poklicni čebelarji iz Schwarzwalda ter pet članov predsedstva Deželne zveze za čebelarstvo Pfalz (Rhein — Hessen. Vse skupine so si ogledale čebelarski muzej v Radovljici, turistično zanimive kraje Gorenjske in seveda tudi nekatera čebelarstva. Slovaški čebelarji so si ogledali še Postojnsko jamo in našo morsko obalo. Otvoritve plemenilne postaje pod Zelenico so se udeležili tudi naši znanci čebelarji iz Avstrije in Južne Tirolske v Italiji. Vsi obiski so potekali v pristrčnem razpoloženju in so doprinesli k nadaljnjemu utrjevanju čebelarskih odnosov in k strokovnemu sodelovanju. Zelo obetajoč je bil obisk predsedstva Deželne zveze za čebelarstvo Pfalz/Rhein-Hessen. Vodstvo te zveze želi ustvariti trajno strokovno sodelovanje z našo organizacijo. Da bi laže ustvarili to sodelovanje, je povabilo Alojza Bukovška ml. na trimesečni tečaj na njihovo čebelarsko šolo. Priprave za obisk tega tečaja so v teku. Bukovšek ml. naj bi potem sestavljal povezovalni člen med našo in njihovo čebelarsko organizacijo. Ta čas posreduje predsedstvo pri državnih organih za dovoljenje uvoza večjega števila matic iz naših krajev. To je zelo važno, ker naši vzrejevalci izjavljajo, da se jim sicer vzreja ne spleča.

f) **Knjižica »S čebelami in čebelarji skozi stoletja«**

Zveza jo je že izdala in založila v 1000 izvodih.

g) **XXI. Mednarodni čebelarski kongres v Marylandu v ZDA**

Na stroške trgovskega podjetja Medex se je udeležil predsednik Zveze navedenega kongresa v Ameriki. Obudil in utrdil je stara poznanstva ter navezal nove stike. Dejstvo je, da je naša čebela in organizacija v mednarodnem čebelarskem svetu, zlasti v Srednji Evropi, precej poznana in uživa ugled. Za našo organizacijo sta pomembni na kongresu predvsem tile ugotovitvi:

1. Dr. Böttcher, direktor čebelarskega inštituta v Erlangenu, je rekel, da se širi o naši čebeli po Nemčiji dober glas. Ocenjujejo jo kot enakovredno avstrijski, medtem ko se matice z Balkana niso obnesle.

2. V zvezi z našim delovnim programom za 200-letno obdobje delovanja in smrti Antona Janša na Dunaju išče ta čas sekretar avstrijske zveze čebelarjev Franc Brückner originalni dekret cesarice M. Terezije. V arhivu deželne vlade za Nižje Avstrijsko na Dunaju so naši originalne risbe Antona Janše. Kot smo se pogovorili, bo sodelovala pri tem programu tudi Dokumentacijska centrala Apimondije in bodo dobile spominke proslave mednarodni značaj.

Razprava:

Jožko Slander, Celje, vpraša glede plemenitve matic na Zelenici. Predsednik pojasni, da ta čas ni nobenih ovir in da jih vsak čebelar lahko pošlje tja. Ludvik Racman, Radeče, vpraša, če bodo sprašene matice naprodaj. Da.

Gabrijan Niko, Kočevje, vpraša glede plemenilne postaje Pustov mlin.

Janko Marlot, Grosuplje, pojasnjuje, da bo ta postaja za nižinski — dolenski različek kranjske sivke.

Ad 2.

Vodja opazovalnih postaj o gozdnem medenju ing. Franček Sivic je dal pisмено poročilo naknadno. Med sejo pa se je posvetoval in dajal nadaljnja navodila posameznim zastopnikom društev oziroma opazovalnic. Manjkajo zastopniki opazovalnic: Snežnik, Planina in Šoštanj.

Ad 3.

Predsednik prebere delovni program Zveze z dodatkom (točke I.—VIII.). Vsak odbornik dobi po en izvod.

Anton Verbič, Ljubljana, predlaga, da moramo doseči 7000 članov-čebelarjev.

Jožko Slander, Celje, se strinja s predlogom, ki je v osnutku programa, tj. 6000 članov. Skušali pa bomo plan preseči in organizirati 7000 članov.

Ludvik Racman, Radeče, predlaga, da sprejmemo podoben delovni program vsa društva na prihodnjih občnih zborih.

Ad 4.

Predsednik poroča, da so imeli sestanke in se konstituirali naslednji pospeševalni odseki:

1. Odsek za vzrejo in selekcijo. Vodja prof. Edi Senegačnik bo pisмено naknadno poročal. Danes pove, da je pravičnik za vzrejo že pripravljen. Odsek bi sistematično odbiral od dobrih rodov najboljše.

Te bomo preizkušali. Zaenkrat potrebujemo za odkup družin približno 200.000 S din. Prihodnje leto bodo izbrani že prvi rodovi, ki dobijo svoje oznake.

Prof. Edi Senegačnik dalje poroča, da svetovnoznan vzrejevalec Alber iz Messine na Siciliji zlasti hvali naše dolenske matice. Prosili ga bomo za sodelovanje pri naši vzreji. Tudi Nemci vzporejajo naše gorenjske karnijke z avstrijskimi, kjer že več let organizirano odbirajo in to z državno pomočjo.

Zelenica bo že prihodnje leto po zaslugi dveh požrtvovalnih vodij Jalna in Rodmana pokazala rezultate. Zaslužita našo vsestransko pomoč. Tudi Anton Dražumerič bo dobro organiziral plemenilno postajo Pustov mlin pri Litiji za potrebe dolenskih čebelarjev. Alojz Bukovšek st. in ml. dobro vodita plemenišče na Golem brdu.

France Guna, Zagorje, predlaga, da strokovnjak napiše do prihodnje sezone poljudno, kratko in jasno navodilo, nekaj priročnik za vzrejo matic. Dosedanja navodila v knjigi in v Čebelarju so prekomplicirana in preučena za navadne čebelarje.

Anton Verbič, Ljubljana, podpre predlog Gune in ugotavlja, da sta vzreja in odbira pri nas zelo nujni.

Sklep: IO Zveze naj predlog obeh skuša izvršiti.

2. Komisija za zatiranje čebeljih bolezni. — Poleg naših članov Valentina Benedičiča, Staneta Petelina, Justine Ratajeve in Maksa Avšiča sta še dr. Nežka Snaj z Veterinarskega oddelka Biotehnične fakultete in dr. Karel Gošler z Republiškega veterinarskega inšpektorata.

Komisija se je prvič sestala dne 17. novembra 1967 in napravila tale delovni program:

a) Izdelati je treba poslovník o zdravstvenem nadzoru plemenilnih postaj.

b) Organizirati je treba letno preventivno zdravljenje.

c) Izjemna tarifa za uradne preglede na pršico bo 400 S din namesto 1.200 S dinarjev.

č) Na predlog in jamstvo krajevnih preglednikov za čebelje bolezni bodo občinski veterinarji izdajali zdravstvena spričevala, veljavna šest mesecev.

d) Republiški veterinarski zavod bo vsako leto organiziral po en dvodnevni tečaj za vodje čebelarških preglednikov.

e) ZČDS bo organizirala dvodnevne tečaje za preglednike.

SKLEP: Zveza naj ponovno pošlje vlogo oziroma resolucijo na pristojna mesta, da se odpravi zakonita odločba, da je pri vsakem nakladanju in razkladanju čebel navzoč veterinar kot pri živini, ker je to pri prevozih čebel praktično neizvedljivo in predrago.

Zveza oziroma društva naj še prirejajo v zimskem času tečaje za preglednike.

3. Odsek za naraščaj in kadre se še ni sestal.

4. Odsek za prevoz in zavarovanje se še ni sestal.

Vodja Smraje ni navzoč. Zato se opravičuje in daje nekaj pojasnil Stane Petelin. Edi Senegačnik opozarja, da Uprava za notranje zadeve še ne da dovoljenja za prevoz čebel ob sobotah in nedeljah po avtocesti.

Anton Verbič predlaga, da Zveza prek Saveza v Beogradu energično intervenira v tej zadevi.

SKLEP: Zveza bo ponovno urgirala tozadevno ugodno rešitev. Čebele naj imajo vsaj iste prednosti kot lahkopokvarljivo blago.

Stane Petelin izjavlja, da bo tudi Zavarovalnica Sava po končani reorganizaciji posredovala v tej zadevi. Hiter prevoz je najboljša preventiva proti zadušitvi.

5. Odsek za propagando in izlete se je sestal in konstituiral. Vodja Konrad Šeifert ugotavlja, da je za čebelarstvo vse premalo propagande v javnosti, zlasti pa pri mladini. Želi več spodbudnih člankov v Slovenskem čebelarju in tudi v dnevnem časopisu. Priporoča propagando za šolske čebelnjake, kot so včasih bili. Učitelji naj se usposablajo na posebnih tečajih in na bodoči čebelarski šoli. Ustanavljajo naj se še nadaljnji šolski čebelarski krožki in tudi podpirajo. Nudijo naj se razna učila in knjižnice. Knjižnica pri Zvezi naj se uredi, izpopolni in uporablja. Priporoča vsem društvom in družinam nabavo knjižice: »S čebelami in čebelarji skozi stoletja«.

Edi Senegačnik pove, da ima že nekaj člankov mladih čebelarjev pripravljenih za objavo.

Predsednik pove, da je prihodnje leto predviden čebelarski tabor na Zelenici. Predavanje o čebelarstvu na RTV so in bodo še objavljena tudi v Slovenskem čebelarju.

Ad 5.

Predsednik prebere zbirnik poročil 20 društev, ki so pravočasno poslala pismena poročila.

Opravičujejo se odborniki kot zastopniki naslednjih društev, ki podajo kratka ustna poročila, in sicer:

a) Aleksander Šumenka, Lendava — Bolezni ali zastrupitve niso prijavljene. Imeli so izlet na Madžarsko. Ogledali so si tamošnjo čebelarsko šolo in obiskali nekaj čebelarjev. Zanimiv je članek v 11. številki Slovenskega čebelarja. Popis čebelarjev imajo in ga pošljejo do konca leta.

b) Zastopnik iz Ptujja poroča, da so imeli šest predavanj. Žarišče bolezni je bilo na družbenem sektorju. Pri 14 družinah imajo organiziranih 80 članov. Želijo članske izkaznice. Popis bo poslal.

c) Franc Češnovar — Nova Gorica: Pojavila se je pršica. Preventivno dimljenje s folbeksom bodo izvedli, ker je to ceneje (okrog 150 S din na panj) kot uradni pregled. Ta je po znižani tarifi 400 S din, sicer pa 1200 S din na panj. Predlaga ustanovitev posebnega sklada za zatiranje pršice.

č) Franc Mrak — Skofja Loka se opravičuje, ker ni poslal poročila in ne popisa. Spomladi se je pojavila pršica v Poljanski dolini. Občni zbor bo 17. decembra 1967. Proslavili bodo 90-letnico člana.

d) Ludvik Kosi — Križevci pri Ljutomeru poroča, da so člani s svojim delom in prispevki zgradili čebelarski dom, ki bo vreden vsaj 20 milijonov S dinarjev. Za opremo jim manjka okrog 4 milijone S din. Obhajali bodo 70-letnico. Vabijo k udeležbi. Zelo zaslužen je tajnik Ignac Topolnik, učitelj, ki vzgaja tudi čebelarski naraščaj.

e) Niko Grabrijan — Kočevje se opravičuje, ker ni poslal poročila in popisa.

f) Joško Slander — Celje poroča, da so imeli uspelo razstavo skupno s hortikulturnim društvom in rejci malih živali. Vzgajajo več mladih čebelarjev.

Imeli so izlet v Gradec in si ogledali tamnošunjo čebelarstvo šolo ter izlet v Logarsko dolino.

g) Franc Resman — Radovljica, priporoča vsem čebelarjem preventivno zdravljenje proti pršici, in sicer z ruskim preparatom, kar je baje izvedljivo v 4 tednih. Dimljenje s folbeksom, ki traja 6 oziroma 8 tednov, je v gorenjskem kotu neizvedljivo do akacijeve paše. Preventivno zdravljenje je tudi dosti ceneje kot uradni pregledi, ki so le formalni in še ne zdravijo, za prevaževalce pa so obvezni.

h) Edi Senegačnik izjavlja, da bi za dober čebelarški naraščaj morali skrbeti vsi člani, ne le nekateri. Čebelarški krožek na Poljanski gimnaziji deluje dokaj uspešno. Ignac Grom z Vrhnike jim je podaril nov panj, on pa družino. Naj bi tudi drugi čebelarji darovali začetnikom vsaj prašilčke ali stare panje.

i) Jožko Šlander — Celje navaja glede darovanja panjev in rojev mladim čebelarjem prakso njihovega društva. Oni izročajo le v upravljanje in koriščenje čebelarškim krožkom pri šolah ali družinah. Sele ko se privadijo čebelarjenju in se izkažejo sposobni, odstopijo za nizko ceno ali pa tudi podarijo v last šolskim čebelarškim krožkom ali tudi posameznikom. Ugotavlja dalje, da je v javnosti vse premalo propagande za porabo medu. Navaja, da je samo en članek v časopisu glede zdravilnosti kostanjevega medu povzročil naval kupcev v njihovo poslovalnico v Celju.

j) Lojze Struna — Maribor poroča, da imajo organiziranih 9 mladincev in 16 študentov mladih čebelarjev.

k) Anton Verbič — Ljubljana poroča, da ima vpisanih že več mladih družinskih članov.

Predsednik pove, da več društev vprašuje, kaj je z regresi, s prevozi čebel po železnici, s sladkorjem za pitanje in podobno. Kaj je z zakonom o čebelarstvu? Zakaj Medex ne kreditira? Izjavlja, da je Zveza že ponovno urgirala v tej zadevi in bo še. Ko bo seja ali občni zbor Saveza v Beogradu, bo odločno nastopil.

Maks Gregorc iz Ljubljane izjavlja, da Medex ne more kreditirati, ker nima lastnih obratnih sredstev, banka pa kredite odteguje. Dobi le še kredite za odkupe, ne pa za akontacije.

Predsednik poziva, da vsa društva, ki še niso poslala popisov, store vse to vsaj do konca tega leta. Ko bodo popisi zbrani in vsestransko obdelani, bodo sumarno objavljeni v Slovenskem čebelarju ter časopisih doma in v zamejstvu in tudi v listu Apimondije. Tudi pred oblastmi in družbenimi organi bo možno odločneje nastopiti in zahtevati pomoč in prispevke za pospeševanje čebelarstva in s tem kmetijske proizvodnje.

Ad 6.

Franc Češnovar — Nova Gorica ugotavlja, da je bila današnja seja zanimiva in konstruktivna, le premalo je bilo konkretnih sklepov.

Dalje ugotavlja, da je ena seja UO Zveze na leto premalo. Potrebne bi bile dve ali tri, pa čeprav deloma na stroške društev.

Predsednik izjavlja, da bo IO Zveze o tem predlogu sklepal in ugodil pravočasno. Morda bo lahko odpadla običajna seja UO Zveze na dan pred občnim zborom.

IZVLEČEK IZ SEJNEGA ZAPISNIKA IO Zveze z dne 11. decembra 1967

Razprava in sklepi

Pospeševalni odseki in komisija za zatiranje čebeljih bolezní so se v glavnem konstituirali in so nekateri tudi sestavili delovni program.

Predsednik je poročal o dobro obiskanem rednem letnem občnem zboru CD Kočevje dne 3. decembra 1967. Društvo namerava ustanoviti v letu 1968 opazovalno postajo za gozdno medenje v Gorskem Kotorju. IO priporoča ustanovitev te postaje s pripombo, da je treba to storiti sporazumno s CD Rijeka, ker je Gorski Kotor v njenem delovnem območju. Tudi CD Zagorje je imelo dne 10. decembra 1967 dobro obiskan redni letni občni zbor. Iz poročil je bilo razvidno, da društvo lepo dela in da ima tudi stvaren delovni program.

Ugotovljeno je bilo, da je treba posvetiti odlikovanju zaslužnim čebelarškim delavcem več pozornosti. Vsako podelitev je treba združiti s primerno slovesnostjo.

(Dalje prihodnjič)

ALOJZ BOGATAJ

Leta 1967 člani čebelarke družine Predoslje pri Kranju še dolgo ne bomo pozabili, saj je smrt kar trikrat posegla med nas. Dne 8. marca leta 1967 je v 63. letu nenadoma prenehalo biti srce našega zvestega člana Alojza Bogataja.

— Za čebelarstvo se je začel zanimati že v rani mladosti. Toda resneje se ga je oprijel leta 1927 in od takrat dalje je bil tudi redni naročnik Slovenskega čebelarja. V teh letih se je tudi za stalno naselil v Britofu pri Kranju in si zgradil lep dom.

Dokler je bil stalno zaposlen kot ključavničar v raznih podjetjih, se ni utegnil posvetiti večjemu številu čebeljnih družin. Zato je imel le nekaj družin zgolj iz veselja in ljubezni do čebel. Po upokojitvi si je postavil lep nov čebelnjak s 16 novimi panji. Ni mu pa bilo usojeno, da bi se mu izpolnila želja, da bi vse te panje tudi naselil. Sredi vseh načrtov mu je prerano omahnila roka. Zelo vneto je deloval v organizaciji naše družine in bil večkrat tudi odbornik. Prav rad je pomagal, kjer je bilo potrebno. Bil je dober tovariš.

Zato se ga bomo vedno spominjali, zlasti pa njegovega dela v čebelarstvi

ANDREJ REMIC

Komaj se je osulo cvetje na gomili pokojnega Lojzeta, že smo zasuli drugo gomilo s cvetjem. Dne 15. aprila leta 1967 je v 73. letu umrl Andrej Remic, upokojenec, po domače Lončarjev oče iz Bobovka pri Kranju. —

Nekoč mi je zaupal, da je začel čebelariti čisto slučajno leta 1919. Nekaj panjev čebel mu je ob smrti zapustil brat. In v spomin na brata se je oprijel čebelarstva. Čebelice je nato tako vzljubil, da ni več prenehal čebe-

lariti. Njegovo čebelarstvo ni bilo veliko, nikoli ni presegalo 10 panjev. Hudušno mi je nekoč omenil, da se je v življenju dvakrat zaljubil: prvič v dekleta, ki ga je oženil, drugič pa v čebele. Zdaj pa ga vsaka ljubezen po svoje pika.

S svojim humorjem in iskrenim tovarištvom, nas je vzpodbujal v slabih letih in tako po svoje utrjeval čebelarstvo vrste. Vseskozi je bil tudi zvest naročnik Slovenskega čebelarja. Dobrodušnega in za napredek vnetega moža ne bomo pozabili. Naj mirno počiva v slovenski zemlji!

Čebelarstva družina Predoslje pri Kranju

JANEZ KMET

Kar onemeli smo in nismo mogli verjeti, pa je bila na žalost kruta resnica. Neizprosna smrt je zopet kosila v naših vrstah. Dne 17. maja leta 1967 nas je za vedno zapustil naš večletni tajnik Janez Kmet iz Britofa pri Kranju. Bil je slaščičarski mojster

v pokoju. — V letih po prvi svetovni vojni si je ob Jezerski cesti sezidal hišo in uredil lep vrt. Leta 1928 si je postavil ličen čebelnjak, si nabavil čebele in tudi takoj postal naročnik Slovenskega čebelarja. Med čebelarstvi vrstami je bil zelo delaven in stalno v odboru naše čebelarke družine. Več let je tudi uspešno opravljajal tajniške posle. Mnogim čebelarjem začetnikom je prav on posredoval prvo znanje o čebelarstvu. Nudil je pomoč vsem, ki so ga prosili, čeprav je imel že svoje zelo obširno čebelarstvo. Za zvesto in požrtvovalno delo v čebelarstvih vrstah ga je na predlog čebelarke družine Predoslje čebelarstvo Kranj leta 1966 odlikovalo z redom Antona Janša III. stopnje.

Svoje preminule tovariše bomo ohranili v lepem spominu!

Čebelarstva družina Predoslje pri Kranju

JAKOB NADLUČNIK

Vsa narava je naj-
lepeše cvetela, ko je če-
belarje CD Dravograd
pretresla žalostna vest,
da je umrl dolgoletni
tajnik in gospodar Jak-
ob Nadlučnik. Njegovo
ime je tesno povezano
z razvojem čebelarstva
Slovenske Koroške in
Gornje dravske doline.

Pokojni Jakob se je rodil 30. aprila leta 1891 v Lučah v Logarski dolini. Bil je sin siromašnih staršev. Že leta 1908, ko je bil star 17 let, je začel čebelariti. Leta 1912 je moral na odsluženje vojaškega roka. V tem ga je zatekla prva svetovna vojna in moral je služiti naprej. Bil je na več frontah po Evropi. Leta 1919 je bil tudi borec za severno mejo. Vojaške suknje ni slekel. Postal je orožnik in tako jo je moral hočeš-nočeš z izjemo nekaj časa med okupacijo nositi celih 39 let. Kot žandarmerijski stražmojster je 14 let služil v Črni gori. Tam so bile silno težke razmere. Bil je neštetokrat v življenjski nevarnosti: A povsod, kjer je bil, so bile čebele njegove zveste spremljevalke. Koliko Šip-tarjev in Črnogorcev je navdušil za čebelarjenje in jim dal potrebno znanje!

Leta 1936 se mu je izpolnila želja, da je bil kot žandarmerijski narednik premeščen v Dravograd, kjer je ostal do svoje prerane smrti. Ker je svoje čebele pustil v Črni gori, si je po prihodu v Dravograd kupil že prvi teden nekaj AZ-panjev. Povezal se je z organizacijo in navduševal mlade in stare ter s tem razširjal vrste čebelarjev.

Kruti okupator ga je leta 1941 vtaknil v zapore in ga nato izselil v Srbijo. Čebele so bile spet tiste, ki so mu v težkih dnevih izseljenišтва krajšale mesece. Toda kmalu ga najdemo v vrstah NOV. Leta 1945 se je z ženo vrnil v Dravograd. Bil je uslužbenec LM vse do svoje upokojitve leta 1950.

V Dravogradu so bile čebele spet njegova prva skrb. Našel je še nekaj svojih panjev, nekaj jih je dokupil. Bil je prvi pri ustanavljanju podružnice čebelarstva zadruge in pozneje pri ustanavljanju družin in društva v Slovenj Gradcu. Hodil je od čebelarja do čebelarja in tako je predvsem njegova zasluga, da se je ustanovila čebelarska družina in

pozneje društvo. Od leta 1950 je bil vedno v ožjem odboru. Bil je tajnik, blagajnik ali gospodar. Premožene društva in družine je bilo v njegovih rokah najvarnejše. Mnogo se je trudil tudi za širjenje medovitih rastlin. Kot upokojenec je bil do svoje smrti upravnik doma upokojencev, ki ga je vzorno vodil. Sodeloval je tudi pri družbenih organizacijah. Nekaj let je bil tudi predsednik občine in predsednik poravnalnega sveta.

Dne 20. junija 1967 smo ga ob številni udeležbi čebelarjev in zastopnikov družbenih organizacij pospremili k zadnjemu počitku na dravograjsko pokopališče. Dravograjski čebelarji ga bodo ohranili v trajnem spominu.

Gašper Šnabl

FRANC RETAR

Pomlad je že bila na pragu in vijolice so se že razcvetele, ko smo 21. marca 1967 spremili k večnemu počitku dolgoletnega in ustanovnega člana naše organizacije Franca Retarja iz Ivančne gorice, Star je bil 82 let. — Pokojni France je čebelaril zvečina s kranjiči. Omislil si je tudi AZ-panje, ko so si ti utirali pot med čebelarje. Ker pa je bil predvsem kmet, je imel le malo časa za čebelarjenje. Zato si je nabavil le štiri velike panje. Bil je pravi kranjičar — kranjski čebelar, šegav, družaben in velika dobričina.

Pokojnik je začel čebelariti, ko je bil star 12 let. Rojen je bil v Trnovcih 1885. leta. Tako je čebelaril polnih 70 let.

Čebelarsko društvo Grosuplje ga je za njegovo nesebično sodelovanje pri čebelarski organizaciji ob njegovi 80-letnici odlikovalo z redom A. Janše III. stopnje.

Čeprav je bil že v letih, je prišla smrt po našega Franca vse prezgodaj. Bil je tako vever in vesel v družbi čebelarjev in pri čebelarskih prireditvah!

Mnogo znancev in čebelarjev je sprejelo pokojnika k njegovemu zadnjemu počitku. Dobrega moža se bomo vedno spominjali.

J. M.

OBVEŠČAMO

vsa čebelarstva društva v Sloveniji, da nam do 1. marca 1968 sporočijo točna imena in naslove opazovalcev za gozdno medenje, ki bodo poročali o paši v letu 1968. Razen imena in naslova vsakega posameznega opazovalca sporočite, čigavo tehtnico uporablja (privatno ali društveno). Če je društvena, navedite leto, ko ste jo prejeli od ZCDS ali Medexa. Če ima društvo tudi tehtnice, ki pa jih ne uporabljajo v opazovalne namene, a so jih prejeli od ZCDS ali Medexa, nam sporočite njih število in datum prejema.

Uprava ZCDS —
služba za gozdno medenje

FOLBEKSA IN FUMIDILA — B

ter posnetega mleka in jaje v prahu bo letos našim čebelarjem dovolj na voljo.

OBVESTILO

Čebelarstva družina Ljubljana-Polje bo imela tale predavanja: 4. februarja 1968: Spomladansko oskrbovanje čeb. družin — Julij Mayer. 5. marca 1968: Predavanje z diapozitivi — ing. Franček Sivic. 7. aprila 1968: Odbira čeb. družin in priprava za vzrejo matice — urednik SC prof. Edi Senegačnik.

Vabimo vse čebelarje, tudi nečlane, da se teh predavanj udeležijo. Predavanja se bodo pričela vsakokrat ob 9. uri v novi šoli v Polju.

Tajništvo

VABILO

Čebelarstvo društvo Radovljica vabi na redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 4. februarja 1968 v gostišču Avguštin v Radovljici s pričetkom ob 9. uri.

Vsi čebelarji vljudno vabljeni!

Franč Resman
t. č. predsednik

ČEBELARSKO DRUŠTVO KRIZEVCI PRI LJUTOMERU OBJAVLJA:

Vsem čebelarskim društvom in družinam v Sloveniji

V naši državi smo križevski čebelarji na svojo pobudo prvi postavili pod streho čebelarski dom (v tlorisni razsežnosti 15 × 11 m z nadstropjem). Po

številu smo majhno društvo, po delovanju pa najstarejša čebelarska organizacija na Štajerskem. Nismo se ustrašili truda in dela, da bi uresničili zamisel, ki jo je pred štirimi leti sprožil predsednik našega društva, ko smo praznovali 65-letnico obstoja naše čebelarske organizacije.

Za gradnjo doma smo določili petletni načrt: v prvih dveh letih smo zbirali les, pripravili apno, navozili pesek in gramoz. V tretjem letu smo izdelali s prostovoljnimi delom ob nedeljah prek 70 tisoč kosov zidne opeke v domači opekarni. Letos smo s prostovoljnimi denarnimi prispevki kupili cement in železo, v jesenskih dneh pa postavili čebelarski dom pod streho. Vrednost materiala in opravljenega dela cenimo na 10 milijonov starih dinarjev. Za društvo s 50 člani je to velik uspeh, ki smo ga dosegli z vneto vsega članstva.

Sedaj smo na pol pota smelo postavljene naloge in težko bomo v naslednjem letu dosegli svoj cilj, to je, da bomo čebelarski dom notranje in zunanje uredili do otvoritve, ki bo v mesecu avgustu 1968 ob praznovanju 70-letnega jubileja našega društva.

Čebelarji in naši sodelavci smo se odločili, da bo čebelarski dom posvečen našemu največjemu čebelarskemu učitelju Antonu Janši, ki je pred dvesto leti razširil in utrdil sloves naših čebelarjev po Evropi in v svetu. Dom bo nosil naziv: ČEBELARSKI DOM ANTONA JANŠE.

Ko smo izčrpali vse svoje sile in možnosti pri nas in v okoliških vaseh, naprošamo čebelarska društva in družine, da nam na način, ki zanj pač smatrate, da je najprimernejši, pomagata, da bomo z akcijo uspeli do predvidenega roka. Priporočamo se zlasti za denarno pomoč!

Prosimo, pošiljajte prispevke na naslov: Topolnik Ignac, učitelj, Križevci pri Ljutomeru.

Za vašo pomoč se vam vnaprej najlepše zahvaljujemo!

S čebelarskim pozdravom!

Tajnik: Topolnik Ignac
Predsednik: Kosi Ludvik

PRODAM

čebelnjak za 18 AŽ-panjev, 6 naseljenih in 13 praznih AŽ-panjev, točilo, posode za med in drugo čebelarsko orodje. — Naslov: Mencej Martin, Ljubljana, Bethovnova 9/IV.